

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÎRE Nr. 18
din 09.06.1997

**cu privire la validarea domnului Oleg STRATULAT
în calitate de deputat în Parlamentul Republicii Moldova**

Publicat : 26.06.1997 în Monitorul Oficial Nr. 41 art Nr : 21 Data intrarii in vigoare : 09.06.1997

În numele Republicii Moldova,
Plenul Curții Constituționale în componența:
Pavel BARBALAT - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător
Mihai COTOROBAI - judecător
Gheorghe SUSARENCO - judecător-raportor
Ion VASILATI - judecător

cu participarea Ludmilei Zadorojnîi, grefier, în prezența domnului Oleg STRATULAT, candidat supleant pe lista Blocului Electoral "Blocul Țăranilor și Intelectualilor" și domnului Andrei Iuri-Apostol, președintele Partidului Național Liberal, examinînd, în baza art. 135 alin. (1) lit. e) din Constituția Republicii Moldova și art. 59 alin. (2) din Legea privind alegerea Parlamentului nr. 1609-XII din 14 octombrie 1993, adresarea Blocului Electoral "Blocul Țăranilor și Intelectualilor" privind validarea în calitate de deputat în Parlament a domnului Oleg Stratulat, candidat supleant pe lista Blocului Electoral menționat,

a c o n s t a t a t :

La 6 iunie 1997 la Curtea Constituțională a parvenit adresarea Blocului Electoral "Blocul Țăranilor și Intelectualilor", semnată de: Ala Mîndîcanu, vicepreședinte al Ligii Democrat-Creștine a Femeilor din Moldova, Valeriu Matei, președintele Partidului Forțelor Democratice, Simion Certan, președintele Partidului Național Țărănesc, și Andrei Iuri-Apostol, președintele Partidului Național Liberal, privind validarea domnului Oleg Stratulat în calitate de deputat în Parlament în legătură cu disponibilizarea unui mandat de deputat ce aparține Blocului Electoral

ca urmare a decesului Lidiei Istrati, deputat în Parlament.

Potrivit materialelor prezentate și extrasului din stenograma ședinței Parlamentului din 4 iunie 1997 în legătură cu decesul Lidiei Istrati, deputat în Parlament, Blocul Electoral "Blocul Țăranilor și Intelectualilor" dispune de un mandat liber în Parlament.

Următorul candidat supleant pe lista Blocului Electoral "Blocul Țăranilor și Intelectualilor", declarat prin Hotărîrea Plenului Judecătoriei Supreme a Republicii Moldova, atribuit cu funcții de Curtea Constituțională din 24 martie 1994, este Oleg Stratulat.

În conformitate cu prevederile art. 69 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, deputații în Parlament intră în exercițiul mandatului numai sub condiția validării. Potrivit art. 59 alin. (2) din Legea privind alegerea Parlamentului nr. 1609-XII din 14 octombrie 1993, Curtea Constituțională poate declara candidatul supleant drept deputat în Parlament, dacă din diferite motive se va elibera un mandat de deputat, aparținînd Partidului sau Blocului Electoral pe care îl reprezintă.

Din documentele examinate reiese că Blocul Electoral "Blocul Țăranilor și Intelectualilor" dispune de un mandat de deputat disponibilizat ca rezultat al decesului deputatului în Parlament Lidia Istrati. Candidatul supleant (primul pe lista supleanților Blocului Electoral menționat) este Oleg Stratulat. În ședința plenară a Curții Constituționale nu au fost stabilite circumstanțe ce ar împiedica validarea domnului Oleg Stratulat drept deputat în Parlament.

Pentru considerantele expuse și conducîndu-se de prevederile art. 62 din Codul jurisdicției constituționale,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ **HOTĂRĂȘTE:**

1. Domnul Oleg Stratulat se validează în calitate de deputat în Parlamentul Republicii Moldova pe lista Blocului Electoral "Blocul Țăranilor și Intelectualilor".
2. Prezenta Hotărîre este definitivă, intră în vigoare la data adoptării, se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în termen de 10 zile de la data adoptării.

PREȘEDINTE Pavel BARBALAT

Chișinău, 9 iunie 1997.

Nr. 18.

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÎRE Nr. 16
din 19.05.1997

**privind controlul constituționalității dispozițiilor pct.10 alin.2 din Regulamentul
cu privire la modul de perfectare și eliberare a actelor de indentitate
ale Sistemului național de pașapoarte**

Publicat : 05.06.1997 în Monitorul Oficial Nr. 037 Promulgat : 19.05.1997

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Gheorghe SUSARENCO - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător
Mihai COTOROBAI - judecător
Nicolae OSMOCHESCU - judecător-raportor
Ion VASILATI - judecător
cu participarea Ludmillei Zadorojnîi, grefier, domnului Vladimir Solonari, președintele
Comisiei parlamentare pentru drepturile omului și minoritățile naționale, autorul sesizării,
domnilor Vladimir Molojen, viceministru al afacerilor interne, și Mihail Știrban, viceministru al
dezvoltării teritoriului, construcțiilor și gospodăriei comunale, reprezentanții Guvernului,
conducându-se de dispozițiile art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, a
examinat în ședință plenară deschisă dosarul cu privire la controlul constituționalității
dispozițiilor pct. 10 alin. 2 din Regulamentul cu privire la modul de perfectare și eliberare a
actelor de identitate ale Sistemului național de pașapoarte, anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului
nr. 376 din 6 iunie 1995 "Cu privire la măsurile suplimentare de realizare a Sistemului național
de pașapoarte".

Temei pentru examinarea dosarului, conform art. 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea
Constituțională, a servit sesizarea domnului Vladimir Solonari, deputat în Parlament, acceptată
spre examinare și soluționare în fond și inclusă în ordinea de zi prin decizia Curții

Constituționale din 11 martie 1997.

Examinînd sesizarea în cauză, analizînd argumentele expuse de părți în ședință,
Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t:

1. Pentru executarea Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 144 din 20 septembrie 1993 "Cu privire la crearea Sistemului național de pașapoarte și Registrului de stat al populației" și Hotărîrii Parlamentului Republicii Moldova nr. 274-XIII din 9 noiembrie 1994 "Pentru punerea în aplicare a Legii privind actele de identitate din Sistemul național de pașapoarte", Guvernul Republicii Moldova, prin hotărîrea nr. 376 din 6 iunie 1995 "Cu privire la măsurile suplimentare de realizare a Sistemului național de pașapoarte", a aprobat Regulamentul cu privire la modul de perfectare și eliberare a actelor de identitate ale Sistemului național de pașapoarte (în continuare Regulament).

La 27 februarie 1997 domnul Vladimir Solonari, deputat în Parlament, a sesizat Curtea Constituțională, indicînd că o serie de dispoziții normative contravin art. 27 alin. (2) din Constituție și anume:

a) punctul 10 alineatul 2 din Regulament: "Cetățenii sînt obligați să obțină înscrisura mențiunii de stabilire a domiciliului în termen de 3 zile din momentul sosirii";

b) limita minimă de 9 metri pătrați obligatorii de spațiu locativ pentru efectuarea înscrisurii cetățenilor, stabilită prin Hotărîrea Sovietului Miniștrilor al RSS Moldovenești nr. 341 din 7 octombrie 1974 "Despre Hotărîrea Sovietului Miniștrilor al URSS nr. 678 din 28 august 1974 "Despre regulile vizei de reședință a cetățenilor";

c) art. 42 din Codul cu privire la locuințe al Republicii Moldova ce stabilește obligativitatea spațiului locativ de 9 metri pătrați pentru obținerea vizei de reședință.

În sesizare autorul menționează că potrivit art. II din Titlul VII "Dispoziții finale și tranzitorii" din Constituție "Legile și celelalte acte normative rămîn în vigoare în măsura în care nu contravin Constituției".

2. Art. 1 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova proclamă că demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane reprezintă valori supreme, a căror respectare și protecție este o obligație a statului.

3. Una din libertățile fundamentale ale omului o constituie dreptul la libera circulație, consfințit în art. 27 din Constituție.

4. Exercițiul unor drepturi sau a unor libertăți, conform art. 54 din Constituție, poate fi restrîns numai prin lege și dacă se impune după caz pentru: apărarea siguranței naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și libertăților cetățenilor; desfășurarea anchetei penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale ori avarii.

5. Existența instituției "viza de reședință" în legislația Republicii Moldova, utilizarea ei în raporturile sociale vine în contradicție cu normele și principiile constituționale expuse mai sus, constituind o piedică în exercitarea dreptului cetățenilor Republicii Moldova la libera circulație.

Principiul de evidență a cetățenilor ce domiciliază în republică prin acordarea vizei de domiciliu de către organele afacerilor interne din localitatea de reședință, determinat în pct. 10 alin. (1) din Regulament, este neconstituțional și vine în contradicție cu dreptul enunțat. Cu atît mai mult cu cît, în conformitate cu Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 144 din 20.09.93, a fost inițiată crearea Registrului de stat al populației pe baza sistemului internațional de evidență computerizată a populației și de control, potrivit căruia evidența cetățenilor este efectuată pe alte criterii.

6. Acte de identitate în sistemul național de pașapoarte, în baza art. 1 din "Legea nr. 273-XIII din 9 noiembrie 1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte", sînt toate tipurile de pașapoarte, buletine de identitate și permise de ședere. Actele de identitate, conform Legii nr. 273-XIII (pentru pașapoarte - art. 2 alin. (5), buletinele de identitate, permisul de ședere - art. 3 alin. (4) și (10), nu cuprind date despre "viza de reședință" sau "viza de domiciliu". Mențiunea - "numărul și data eliberării autorizației de domiciliere" (art. 3 alin. (4) lit. r) este prevăzută exclusiv pentru buletinele de identitate și permisele de ședere.

Curtea Constituțională nu contestă necesitatea înregistrării și evidenței populației în stat. În același timp, Curtea Constituțională menționează că formele și metodele acestora nu trebuie să vină în contradicție cu art. 27 alin. (2) din Constituție, care stipulează: "Oricărui cetățean al Republicii Moldova îi este asigurat dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a ieși, de a emigra și de a reveni în țară". De aceea includerea în textul Regulamentului a unor dispoziții ce conțin obligativitatea obținerii "vizei de reședință" (sau a "vizei de domiciliu") este în contradicție cu principiul enunțat în "Legea privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte" nr. 273-XIII din 9 noiembrie 1994 și este neconstituțională în baza art. 27 alin. (2) din Constituție.

7. Hotărîrea Sovietului Miniștrilor al RSS Moldovenești nr. 341 din 7 octombrie 1974 "Despre regulile vizei de reședință a cetățenilor" și Codul "Cu privire la locuințe al Republicii Moldova", aprobat prin Legea Sovietului Suprem al RSS Moldovenești nr. 2718-X din 3 iunie 1983, au fost adoptate anterior intrării în vigoare a Constituției Republicii Moldova din 29 iulie 1994.

Consfințirea în actele normative contestate a noțiunii de "viză de reședință" (sau "viză de domiciliu") contravine art. 27 alin. (2) din Constituție. În consecință, în baza art. II din Titlul VII "Dispoziții finale și tranzitorii" din Constituție, dispozițiile normelor de drept din actele normative sus-numite ce conțin noțiunea "viză de reședință" (sau "viză de domiciliu") nu pot rămîne în vigoare.

Curtea Constituțională reține că îngrădirile, stabilite prin limita minimă de spațiu locativ pentru efectuarea înscrierii cetățenilor, prevăzută prin Hotărîrea Sovietului Miniștrilor al RSS Moldovenești nr. 341 din 7 octombrie 1974 "Despre Hotărîrea Sovietului Miniștrilor al URSS nr. 678 din 28 august 1974 "Despre regulile de reședință a cetățenilor", normă prevăzută și în art. 42 din Codul cu privire la locuințe al Republicii Moldova, adoptat prin Legea Sovietului Suprem al RSS Moldovenești nr. 2718-X din 3 iunie 1983, din momentul intrării în vigoare a Constituției Republicii Moldova și-au pierdut puterea juridică și nu pot fi aplicate.

În baza celor expuse, călăuzindu-se de art. 4 alin. (1) lit. a) și 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 6, 62, 68 din Codul jurisdicției constituționale,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

H O T Ă R Ă Ș T E:

1. Recunoaște neconstituționalitatea pct. 10 din "Regulamentul cu privire la modul de perfectare și eliberare a actelor de identitate ale Sistemului național de pașapoarte", aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 376 din 6 iunie 1995 "Cu privire la măsurile suplimentare de realizare a Sistemului național de pașapoarte", precum și toate dispozițiile care conțin locuțiunea "viză de domiciliu" și "viză de reședință".

2. Prezenta Hotărîre este definitivă, intră în vigoare la data adoptării, nu poate fi atacată și va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în termen de 10 zile de la data adoptării.

PREȘEDINTE Gheorghe SUSARENCO

Chişinău, 19 mai 1997.
Nr. 16.

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE Nr. 6d
din 19.05.1997

Decizie

Publicat : 29.05.1997 în Monitorul Oficial Nr. 035 Promulgat : 19.05.1997

Curtea Constituțională în componența:

Gheorghe SUSARENCO - președinte

Nicolae CHISEEV - judecător

Mihai COTOROBAI - judecător-raportor

Nicolae OSMOCHESCU - judecător

Ion VASILATI - judecător

cu participarea Ludmilei Zadorojnîi, grefier, domnului Tudor Olaru, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, autorul sesizării, domnului Victor Cecan, președintele Comisiei juridice pentru numiri și imunități, reprezentantul Parlamentului, conducându-se de art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova și art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, a examinat în ședință plenară, conform art. 23 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, dosarul cu privire la controlul constituționalității prevederilor art. 18 lit. a) din Legea privind administrația publică locală.

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesirea domnilor E. Rusu și T. Olaru, deputați în Parlament, privind controlul constituționalității prevederilor art. 18 lit. a) din Legea privind administrația publică locală, prezentată conform art. 38 și 39 din Codul jurisdicției constituționale, acceptată spre examinare și inclusă în ordinea de zi prin decizia Curții Constituționale din 31 martie 1997.

Examinînd dosarul în cauză și audiind argumentele părților - autorului sesizării și reprezentantului Parlamentului,

Curtea Constituțională
a constatat:

La 10 decembrie 1996 domnii E. Rusu și T. Olaru, deputați în Parlament, au adresat Curții Constituționale o sesizare, prin care se solicită controlul constituționalității prevederilor art. 18 lit. a) din Legea nr. 310-XIII din 7 decembrie 1994 privind administrația publică locală (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 3-4, art. 43), conform cărora consiliul municipal alege din rândul consilierilor primarul municipiului. Autorii sesizării argumentează rugămintea de a recunoaște drept neconstituționale prevederile art. 18 lit. a) din Legea citată exprimate prin cuvintele "și primarul municipiului", deoarece ele contravin art. 109, 110 și 112 din Constituție.

În procesul pregătirii cauzei spre examinare Curtea Constituțională a stabilit că art. 18 lit. a) din Legea privind administrația publică locală din 7 decembrie 1994 în redacția inițială prevedea că: "Consiliul raional, municipal exercită și următoarele atribuții specifice:

a) la propunerea Guvernului alege din rândul consilierilor președintele comitetului executiv raional și primarul municipiului, prezintă Președintelui Republicii Moldova candidatura respectivă pentru confirmare în funcție".

Fiind sesizat de Curtea Constituțională asupra obiectului în cauză, Guvernul Republicii Moldova prin scrisoarea din 8 mai 1997 a răspuns că alegerea primarului municipal din rândul consilierilor de către consiliul municipiului contravine articolului 112 din Constituția Republicii Moldova.

La aceeași adresare a Curții Constituționale Parlamentul Republicii Moldova prin avizul Comisiei juridice pentru numiri și imunități din 25 aprilie 1997 a răspuns că Legea privind administrația publică locală a fost modificată prin Legea nr. 1114-XIII din 26 februarie 1997 conform Hotărârii Curții Constituționale din 6 noiembrie 1995.

Într-adevăr, Curtea Constituțională prin Hotărârea sa din 6 noiembrie 1995 cu privire la controlul constituționalității unor prevederi ale Legii cu privire la alegerile locale și Legii privind administrația publică locală a recunoscut drept neconstituționale și un șir de prevederi ale Legii privind administrația publică locală.

Întru îndeplinirea acestei Hotărâri a Curții Constituționale Parlamentul Republicii Moldova la 26 februarie 1997 a adoptat Legea nr. 1114-XIII pentru modificarea Legii cu privire la alegerile locale și a Legii privind administrația publică locală, prin care din art. 18 lit. a) al ultimei cuvintele "la propunerea Guvernului", "și primarul municipiului, prezintă Președintelui Republicii Moldova candidatura respectivă pentru confirmare în funcție" au fost excluse.

Întrucât chestiunea abordată în sesizare a fost soluționată de Parlament prin Legea nr. 1114-XIII din 26 februarie 1997, publicată la 3 aprilie 1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr. 21, art. 217), și prin erata publicată la 17 aprilie 1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr. 24) domnii Eugen Rusu și Tudor Olaru, deputați în Parlament, în conformitate cu art. 41 din Codul jurisdicției constituționale, și-au retras printr-o cerere depusă la Curtea Constituțională la 8 mai 1997, sesizarea din 10 decembrie 1996.

Pentru considerentele expuse, conform art. 41 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale, care prevede dreptul subiectului de a-și retrage sesizarea la orice etapă de examinare a cauzei, și călăuzindu-se de art. 60 lit. a) din Codul jurisdicției constituționale,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

D E C I D E:

1. Sistează procesul de examinare și soluționare în fond a cauzei inițiate în baza sesizării domnilor Eugen Rusu și Tudor Olaru, deputați în Parlamentul Republicii Moldova, din 10 decembrie 1996.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi atacată, intră în vigoare la data adoptării și se

publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTE Gheorghe SUSARENCO

Chișinău, 19 mai 1997.

Nr. 6.

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÎRE Nr. 15
din 06.05.1997

cu privire la interpretarea art. 135 alin. (1) lit. g)
din Constituția Republicii Moldova

Publicat : 22.05.1997 în Monitorul Oficial Nr. 33

În numele Republicii Moldova

Curtea Constituțională în componența:

Gheorghe SUSARENCO - președinte

Nicolae CHISEEV - judecător

Mihai COTOROBAI - judecător

Nicolae OSMOCHESCU - judecător-raportor

Ion VASILATI - judecător

cu participarea Ludmilei Zadorojnîi, grefier, domnului Victor Cecan, deputat în Parlament, președintele Comisiei juridice pentru numiri și imunități a Parlamentului Republicii Moldova, autorul sesizării, conducându-se de dispozițiile art. 135 alin. (1) lit. b) din Constituția Republicii Moldova, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul cu privire la interpretarea art. 135 alin. (1) lit. g) din Constituția Republicii Moldova.

Temei pentru examinarea dosarului, conform art. 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, a servit sesizarea domnului Victor CECAN, deputat în Parlament, acceptată spre examinare în fond și soluționare și inclusă în ordinea de zi prin decizia Curții Constituționale din 11 martie 1997. Examinînd sesizarea în cauză, audiind argumentele expuse în ședință,

Curtea Constituțională

a constatat:

1. La 4 februarie 1997 domnul Victor CECAN, deputat în Parlament, a sesizat Curtea Constituțională solicitînd interpretarea art. 135 alin. (1) lit. g) din Constituția Republicii Moldova vizînd următoarele aspecte:

- interpretarea expresiei "cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice";
- specificarea cazurilor de neconstituționalitate a actelor juridice, care pot fi examinate și soluționate de Curtea Constituțională la sesizarea Curții Supreme de Justiție, particularitățile procedurale în raport cu sesizările altor subiecți cu drept de sesizare.

2. În sesizare autorul menționează că diferiți subiecți cu drept de sesizare aplică, referindu-se la dispozițiile art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, în mod diferit procedeele de apreciere a neconstituționalității actelor contestate și că sintagma "rezolvă cazurile" și expresia "exercită la sesizare controlul constituționalității" nu sînt identice. În opinia autorului sesizării noțiunea "act juridic" are o arie semantică mai largă, ea include nu numai legile, regulamentele și hotărârile Parlamentului, decretele Președintelui Republicii Moldova, hotărârile și dispozițiile Guvernului, tratatele internaționale la care Moldova este parte, ci și "dispozițiile Președintelui Republicii Moldova, dispozițiile Președintelui Parlamentului, ordinele organelor centrale de specialitate ale statului etc.", care ar putea fi obiect de sesizare în Curtea Constituțională de către Curtea Supremă de Justiție.

3. Examinarea sesizării în fond necesită analiza esenței, explicarea și comentarea sintagmei "excepție de neconstituționalitate" și a locuțiunii "acte juridice" în limitele dispozițiilor Constituției Republicii Moldova.

3.1. Noțiunea "excepția de neconstituționalitate"

O lege sau alt act normativ, legitim adoptat de organul de resort, poate fi supus controlului constituționalității conform art. 135 din Constituția Republicii Moldova. Controlul constituționalității legilor este, potrivit Constituției, prerogativa exclusivă a Curții Constituționale întru garantarea principiului separării puterilor în stat.

Problema conformității unei legi ori altui act normativ cu Constituția, sau, la modul concret, stabilirea dacă organul legiuitor și-a exercitat ori nu prerogativele legislative în limitele Constituției, se soluționează, de regulă, prin controlul difuz ori concret (centralizat). Inexistența instituției precedentului judiciar în sistemul judecătoresc național face imposibil controlul difuz al constituționalității legilor de către instanțele ordinare judecătorești. Totodată, Curtea Constituțională este abilitată cu controlul concret (centralizat).

3.2. Art. 11 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova (în redacția Legii pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă, nr. 942-XIII din 18 iulie 1996) prevede că, dacă în procesul judecării pricinii instanța de judecată stabilește că norma de drept ce urmează a fi aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției și este expusă într-un act normativ, care, potrivit Constituției, se supune controlului constituționalității, examinarea pricinii se suspendă și instanța de judecată se adresează Curții Supreme de Justiție cu propunerea de a sesiza Curtea Constituțională. Curtea Supremă de Justiție examinează propunerea și, fără să se exprime asupra ei, se adresează Curții Constituționale cu o sesizare întocmită în conformitate cu art. 39 al Codului jurisdicției constituționale.

Art. 10 alin. 2 din Codul de procedură penală (în redacția Legii pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală nr. 809-XIII din 10 aprilie 1996) prevede aplicarea aceleiași proceduri la examinarea cauzelor penale.

Din dispozițiile articolelor citate rezultă că constituționalitatea unei legi, unei norme de drept dintr-un alt act normativ, ce urmează a fi raportată părților, se poate invoca numai în cazul unui litigiu în curs de judecată, deci întotdeauna pe cale de excepție și niciodată prin acțiune.

3.3. Excepția de neconstituționalitate exprimă o legătură organică, logică între problema de constituționalitate și fondul litigiului principal. Ea poate fi invocată ca incident din inițiativa

părților sau din oficiu de instanța de judecată. Elementele principale ale excepției de neconstituționalitate sînt:

- necesitatea efectuării unui control de neconstituționalitate;
- existența raportului triumfiular între partea aflată în proces, ale cărei drepturi sau interese au fost eventual lezate printr-o normă neconstituțională, instanța de judecată, în fața căreia se invocă neconstituționalitatea și Curtea Constituțională, chemată să soluționeze excepția de neconstituționalitate;
- obiectul excepției de neconstituționalitate (care este mai larg, incluzînd nu numai legile, ci și alte acte normative).

3.4. În baza celor expuse Curtea Constituțională conchide că sintagma "excepția de neconstituționalitate" în sensul dispoziției art. 135 alin. (1) lit g) din Constituție poate fi interpretată ca procedură de inițiere de către instanțele ordinare de judecată, la inițiativa părților sau din oficiu, a controlului conformității unei legi sau altui act normativ în întregul său, ori în majoritatea cazurilor parțial cu normele constituționale. Această procedură este o abatere de la regula generală, stabilită în art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție și art. 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, și prin natura sa este o excepție.

4. Noțiunea "acte juridice"

4.1. Conform dispozițiilor art. 135 alin. (1) lit. g) din Constituție Curtea Constituțională rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice sesizate de Curtea Supremă de Justiție. Interpretarea strict gramaticală a locuțiunii "act juridic" este insuficientă și ar putea provoca ambiguități în înțelegerea corectă a sensului ei textual. În cazul nostru concret mai eficientă și binevenită ar fi metoda sistematică în îmbinare cu cea teleologică de interpretare: raportarea textului legii contestate la alte norme de drept, consfințite în Constituție și dezvoltarea scopului avut în vedere de legiuitor la momentul elaborării legii.

Stipulînd competențele Curții Constituționale, Constituția arată că acestea constau în garantarea supremației Constituției. Această sintagmă poate eventual însemna și sancționarea (la sesizare) a oricărui comportament neconstituțional din partea oricărei autorități publice în exercițiul atribuțiilor ei. Constituția a stabilit Curții Constituționale o competență strict determinată și limitativă de a-și exercita una din atribuțiile sale prin controlul constituționalității numai al legilor, regulamentelor și hotărîrilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărîrilor și dispozițiilor Guvernului, precum și al tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Actele sus-numite, prin trăsăturile lor specifice (adoptarea sau emiterea lor de autoritățile publice centrale, caracterul lor coercitiv, general și obligatoriu) sînt acte normative (excepțînd regulamentele Parlamentului, decretele Președintelui Republicii Moldova, dispozițiile Guvernului cu caracter individual). Ceea ce corespunde dispozițiilor art. 140 alin. (1) din Constituție, care stipulează că Curtea Constituțională în hotărîrile adoptate se pronunță exclusiv asupra legilor și altor acte normative sau asupra unor părți ale acestora.

4.2. În sensul larg noțiunea de "act juridic" constituie o manifestare de voință umană în scopul de a crea, modifica sau stinge un raport juridic. Altfel spus, actul juridic e sorginea principală a activității umane conștiente, reglementată de norma de drept. La baza clasificării actelor juridice în literatura juridică de specialitate stau multiple criterii: în dependență de ramura de drept, ținînd seama de voința participanților (ex. unilaterale), după modul de formulare (ex. consensuale), din punctul de vedere al efectelor (ex. constitutive, declarative) etc. E de menționat că actele constitutive de drepturi creează o situație juridică nouă, modificînd-o pe cea

anterioară(ex. actele administrative, actele jurisdicționale).

4.3. Curtea Constituțională consideră că nu există temei pentru a considera identice noțiunile de "act juridic" și "act normativ". Nu poate fi reținută nici interpretarea largă, extensivă a noțiunii "act juridic" pe motivul lipsei de corespondență între conținutul și formularea textului normei de drept vizate.

Potrivit dispozițiilor art. 135 și 140 din Constituție, în cazul luat în dezbateră se impune o interpretare restrictivă a locuțiunii "acte juridice", subînțelegându-se prin ea - acte constitutive de drepturi, emise de autoritățile publice centrale, cu caracter coercitiv, general și obligatoriu pe baza legii și în vederea exercitării ei în scopul nașterii, modificării sau stingerii unor raporturi juridice.

5. Curtea Constituțională nu este abilitată să controleze constituționalitatea "dispozițiilor Președintelui Republicii Moldova, dispozițiilor Președintelui Parlamentului, ordinele organelor centrale de specialitate și ale organelor locale etc." (nota autorului sesizării). Prin natura lor juridică, actele sus-menționate, ca simple acte administrative (de gestiune, de specialitate, ce produc efecte numai pentru o anumită persoană fizică sau juridică și, de regulă, constată ori acordă drepturi), nu pot fi obiect de control al constituționalității la sesizarea subiecților cu acest drept a Curții Constituționale. Asupra acestor acte urmează să se pronunțe instanțele judecătorești ordinare în baza art. 26, 27 alin. (7), 281 alin. (1) lit. a), 282 lit. a) din Codul de procedură civilă în redacția Legii cu privire la modificarea și completarea Codului de procedură civilă nr. 942-XIII din 18 iulie 1996.

6. În sesizare se menționează că expresiile "exercită la sesizare controlul constituționalității" și "rezolvă cazurile" din art. 135 alin. (1) al Constituției creează dubii în determinarea obiectelor de sesizare și a subiecților cu drept de sesizare, și, în consecință, creează aparența existenței unor modalități aparte de apreciere a constituționalității actelor supuse controlului.

Interpretarea gramaticală a expresiilor invocate și corelarea lor cu dispozițiile art. 135 din Constituție permit Curții Constituționale să constate că dispoziția textului e clară, completă și legală.

Dacă expresia "exercită la sesizare controlul constituționalității", înseamnă exercitarea unei atribuții pentru verificarea unei activități, atunci expresia "rezolvarea cazurilor" înseamnă găsirea unei soluții în situația când în procesul examinării unui litigiu judecata ordinară constată imposibilitatea aplicării unei legi sau a unui alt act normativ din cauza că acestea contravin Constituției.

În cazul sesizării Curții Constituționale în baza art.135 alin. (1) lit. a) subiecți cu drept de sesizare pot fi organele indicate în art. 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională (inclusiv Curtea Supremă de Justiție), iar în baza art. 135 alin. (1) lit. g) - exclusiv Curtea Supremă de Justiție în baza propunerii judecății ordinare de a sesiza Curtea Constituțională.

În baza art. 3 și 23 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională în activitatea sa se conduce de aceleași principii și exercită jurisdicția în ședințe plenare, oricare ar fi actele sesizate și subiecții cu drept de sesizare.

7. O regulă, o normă constituțională nu poate fi contrară principiilor fundamentale ce guvernează sistemul de norme constituționale. Art. 7 din Constituție stipulează: "...Nici o lege și nici un alt act juridic...", articolele 20, 135 alin. (1) lit. g), 140 alin. (1) prevăd: "...împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele legitime..."; "...rezolvă cazurile... a actelor juridice..."; "...legile și alte acte normative...".

Faptul că redacția textelor articolelor menționate este nesatisfăcătoare din punctul de vedere

al utilizării noțiunilor și termenilor juridici nu trebuie să conducă la interpretarea și aprecierea lor improprie care o depășesc. Legea nu atribuie Curții Constituționale competența de a da altă formulare textelor de lege, pe care le consideră nesatisfăcător redactate, această competență revenindu-i în exclusivitate Parlamentului Republicii Moldova.

În baza celor expuse, călăuzindu-se de art. 4 alin. (1) lit. b), 27 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 62 și 68 din codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E :

1. Dispozițiile art. 135 alin. (1) lit. g) din Constituția Republicii Moldova relevă una din atribuțiile Curții Constituționale de a se pronunța asupra constituționalității legilor și altor acte normative cu caracter coercitiv, general și obligatoriu (adoptate sau emise de autoritățile publice centrale) ce au incidență asupra examinării unui litigiu de către o judecată ordinară, procedura de control fiind inițiată pe cale de excepție de către această instanță prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

2. În conformitate cu art. 135 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova și art. 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Supremă de Justiție este în drept să sesizeze Curtea Constituțională cu privire la controlul constituționalității tuturor actelor prevăzute în art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, art. 135 alin. (1) lit. g) fiind, însă, o competență specială a acesteia.

3. Conform art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, prezenta Hotărîre este definitivă, nu poate fi atacată și intră în vigoare la data adoptării.

4. Hotărîrea, conform art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova" într-un termen de 10 zile din ziua adoptării.

PREȘEDINTE Gheorghe SUSARENCO

Chișinău, 6 mai 1997.

Nr. 15

CCO3d/1997

ID intern unic: 286013

[Версия на русском](#)

[Fișa actului juridic](#)

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÎRE Nr. 3d
din 06.05.1997

Decizie

Publicat : 22.05.1997 în Monitorul Oficial Nr. 033 Promulgat : 06.05.1997

Curtea Constituțională în componența:

Gheorghe SUSARENCO - președinte

Nicolae CHISEEV - judecător

Mihai COTOROBAI - judecător

Nicolae OSMOCHESCU - judecător

Ion VASILATI - judecător-raportor

cu participarea Ludmilei Zadorojnîi, grefier, și a reprezentantului Președintelui Republicii Moldova Alexandru Ohotnicov, șef adjunct al serviciului acte ale Președintelui Republicii Moldova, potrivit art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție și art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională a examinat în ședință publică dosarul privind controlul constituționalității Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 317 din 11 octombrie 1996 și a Hotărîrii Guvernului nr. 471 din 29 august 1996.

Temei pentru examinarea dosarului au servit sesizările Președintelui Republicii Moldova din 23 decembrie 1996 și a Guvernului din 27 decembrie 1996, prezentate conform art.24 și art. 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, acceptate spre examinare în fond și incluse în ordinea de zi prin decizia Curții Constituționale din 3 februarie 1997.

Examinînd materialele dosarului în cauză potrivit art.23 din Legea cu privire la Curtea Constituțională,

Curtea Constituțională

a constatat:

La 29 august 1996 Guvernul a adoptat Hotărîrea nr.471 " Cu privire la crearea întreprinderii mixte moldo-americane "Vismos Internațional", prin care a acceptat propunerea Ministerului

Agriculturii și Alimentației privind crearea întreprinderii mixte moldo-americane "Vismos Internațional" cu statut juridico-organizatoric de societate pe acțiuni în baza combinatului de vinuri spumante și de marcă "Vismos" din or. Chișinău cu participarea corporației americane AID Internațional.

Conform acestei Hotărâri Ministerul Agriculturii și Alimentației era obligat, de comun acord cu Ministerul Privatizării și Administrării Proprietății de Stat, să evalueze patrimoniul Combinatului de vinuri spumante și să determine structura și graficul de formare a capitalului social al întreprinderii mixte moldo-americane "Vismos Internațional".

Totodată, Guvernul a autorizat Ministerul Privatizării și Administrării Proprietății de Stat să exercite și funcțiile de fondator, din partea Republicii Moldova, al întreprinderii mixte moldo-americane.

Președintele Republicii Moldova, prin Decretul nr. 317 din 11 octombrie 1996, a suspendat acțiunea Hotărârii sus-menționate a Guvernului, iar la 27 decembrie 1996 Guvernul a sesizat Curtea Constituțională asupra neconstituționalității Decretului prezidențial.

În sesizarea Guvernului se susține că, suspendând Hotărârea Guvernului nr. 471 din 29 august 1996, șeful statului nu a sesizat concomitent Curtea Constituțională și deci nu a respectat prevederile art. 88 lit. i) din Constituție și Hotărârea Curții Constituționale nr. 5 "b" din 29 martie 1996.

La 30 decembrie 1996 la Curtea Constituțională a fost înregistrată cu nr. 27a sesizarea Președintelui Republicii Moldova în care se solicită recunoașterea Hotărârii Guvernului nr. 471 din 29 august 1996 drept neconstituțională.

În sesizarea Președintelui Republicii Moldova se susține că Hotărârea Guvernului nr. 471 din 29 august 1996 cu privire la crearea întreprinderii mixte moldo-americane "Vismos Internațional" creează condiții pentru privatizarea Combinatului de vinuri spumante și de marcă "Vismos" din or. Chișinău și de fapt reglementează regimul juridic al proprietății, lucru ce ține doar de competența Parlamentului.

Examinând dosarul în cauză, Curtea Constituțională a constatat că Guvernul prin Hotărârea nr. 293 din 26 martie 1997 a abrogat Hotărârea Guvernului nr. 471 din 29 august 1996 contestată de către șeful statului (Monitorul Oficial nr. 21 din 30 aprilie 1997).

Având în vedere că, suspendând acțiunea Hotărârii Guvernului nr. 471 din 29 august 1996, Președintele Republicii Moldova, la 30 decembrie 1996 a sesizat Curtea Constituțională asupra neconstituționalității ei, iar la 26 martie curent Guvernul a abrogat Hotărârea sa nr. 471 din 29 august 1996, Curtea Constituțională consideră că în situația ce s-a creat este necesar să se aplice dispozițiile articolului 60 din Codul jurisdicției constituționale privind sistarea procesului, deoarece excepția de neconstituționalitate a actelor normative contestate este rezolvată.

Pentru considerentele expuse și în temeiul art. 60 lit. d) din Codul jurisdicției constituționale,
Curtea Constituțională

d e c i d e:

1. Se sistează procesul privind controlul constituționalității Decretului președintelui Republicii Moldova nr. 317 din 11 octombrie 1996 cu privire la Hotărârea Guvernului nr. 471 din 29 august 1996 și Hotărârii Guvernului nr. 471 din 29 august 1996 "Cu privire la crearea întreprinderii mixte moldo-americane "Vismos Internațional".

2. Prezenta Decizie este definitivă, nu poate fi atacată, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTE Gheorghe SUSARENCO

Chişinău, 6 mai 1997.
Nr. 3

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE Nr. 4d
din 06.05.1997

Decizie

Publicat : 22.05.1997 în Monitorul Oficial Nr. 033 Promulgat : 06.05.1997

Curtea Constituțională a Republicii Moldova în componența:

Gheorghe SUSARENCO - președinte,
judecător-raportor

Nicolae CHISEEV - judecător

Mihai COTOROBAI - judecător

Nicolae OSMOCHESCU - judecător

Ion VASILATI - judecător

cu participarea Ludmilei Zadorojnîi, grefier, a dlui Alexandru Ohotnicov, șef adjunct al serviciului acte ale Președintelui Republicii Moldova, reprezentantul Președintelui Republicii Moldova, în baza art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova și art. 4 alin. (1) lit a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională a examinat în ședință publică dosarul cu privire la constituționalitatea Hotărîrii Guvernului nr. 687 din 16 decembrie 1996 "Pentru modificarea Hotărîrii Guvernului Republicii Moldova nr. 290 din 24 mai 1996".

Temei pentru examinarea dosarului este sesizarea Președintelui Republicii Moldova din 24 decembrie 1996, prezentată conform art. 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, acceptată spre examinare în fond și inclusă în ordinea de zi prin decizia Curții Constituționale din 11 martie 1997.

Examinînd sesizarea în cauză și audiind argumentele reprezentantului Președintelui Republicii Moldova expuse în ședință,

Curtea Constituțională
a constatat:

Avînd în vedere demersurile Comitetului executiv raional Anenii Noi, administrației

Combinatului agroindustrial "Bulboaca" și primăriei s. Speia din același raion, Guvernul prin Hotărârea nr. 687 din 16 decembrie 1996, a transmis secția de vinificare din s. Speia de la balanța Combinatului agroindustrial "Bulboaca", raionul Anenii Noi, la balanța sovhozului "Primăvara" din s. Speia, același raion.

La 18 decembrie 1996 Președintele Republicii Moldova prin Decretul nr. 382 a suspendat acțiunea Hotărârii sus-menționate a Guvernului pe motiv că la elaborarea și adoptarea ei au fost ignorate interesele și măsurile de protecție a unei anumite categorii de producători și nu s-a respectat procedura de adoptare a actelor Guvernului, ceea ce a condus la încălcarea art. 102 alin. (3) și art. 126 alin. (2) lit a) din Constituția Republicii Moldova.

În sesizarea Președintelui Republicii Moldova, parvenită la Curtea Constituțională, se solicită recunoașterea neconstituționalității Hotărârii Guvernului nr. 687 din 16 decembrie 1996 "Pentru modificarea Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 290 din 24 mai 1996".

În procesul examinării prealabile a sesizării, la 31 martie 1997 reprezentantul Președintelui Republicii Moldova a prezentat Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 110-II din 28 martie 1997, prin care Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 382 din 18 decembrie 1996 "Cu privire la Hotărârea Guvernului nr. 687 din 16 decembrie 1996" a fost abrogat și adresarea Președintelui Republicii Moldova din 28 martie 1997 nr. PPL-05/1-01-28, prin care sesizarea Președintelui Republicii Moldova din 24 decembrie 1996 se retrage și se solicită sistarea procesului.

Având în vedere cele expuse, în temeiul art. 60 lit a) din Codul jurisdicției constituționale,
Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. Se sistează procesul privind controlul constituționalității Hotărârii Guvernului nr. 687 din 16 decembrie 1996 "Pentru modificarea Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 290 din 24 mai 1996".

2. Prezenta Decizie este definitivă, nu poate fi atacată, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova" în termen de 10 zile.

PREȘEDINTE Gheorghe SUSARENCO

Chișinău, 6 mai 1997.

nr.4.

CCO5d/1997

ID intern unic: 286043

[Версия на русском](#)

[Fișa actului juridic](#)

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE Nr. 5d
din 06.05.1997

Decizie

Publicat : 22.05.1997 în Monitorul Oficial Nr. 033 Promulgat : 06.05.1997

Curtea Constituțională a Republicii Moldova în componența:

Gheorghe SUSARENCO - președinte,
judecător-raportor

Nicolae CHISEEV - judecător

Mihai COTOROBAI - judecător

Nicolae OSMOCHESCU - judecător

Ion VASILATI - judecător

cu participarea Ludmilei Zadorojnîi, grefier, și a domnului Alexandru Ohotnicov, șef adjunct al serviciului acte ale Președintelui Republicii Moldova, reprezentantul Președintelui, examinînd în ședință plenară dosarul privind controlul constituționalității Hotărîrii Guvernului nr. 679 din 5 decembrie 1996 "Cu privire la crearea întreprinderii mixte "AROMA" S.A.", călăuzindu-se de art. 135 din Constituție și art. 4 din Legea cu privire la Curtea Constituțională,

a constatat:

La 5 decembrie 1996 Guvernul Republicii Moldova a adoptat Hotărîrea nr. 679 "Cu privire la crearea întreprinderii mixte "AROMA" S.A.", prin care, pe baza Asociației de producție "AROMA" din or. Chișinău, a fost creată întreprinderea mixtă "AROMA" S.A. cu statut juridico-organizatoric de societate pe acțiuni, iar funcțiile de fondator, din partea Republicii Moldova, al întreprinderii mixte "AROMA" S.A. au fost puse în sarcina Ministerului Privatizării și Administrării Proprietății de Stat.

La 18 decembrie 1996 prin Decretul Președintelui Republicii Moldova acțiunea Hotărîrii sus-menționate a fost suspendată, iar Curtea Constituțională a fost sesizată referitor la constituționalitatea Hotărîrii în cauză, pe motiv că la adoptarea Hotărîrii Guvernului, prin

derogare de la legile "Cu privire la societățile pe acțiuni" și "Privind investițiile străine", au fost încălcate drepturile agenților economici și nu a fost respectată procedura de adoptare a actelor Guvernului, ceea ce a condus la încălcarea art. 6 și art. 102 alin. (3) din Constituție.

Fiind sesizat de Curtea Constituțională referitor la obiectul sesizării, Guvernul prin scrisoarea nr. 1039 - 136 din 7 martie 1997, a motivat Hotărârea prin faptul că Asociația de Producție "AROMA" din Chișinău nu este inclusă în lista obiectivelor care nu sînt pasibile privatizării, de aceea în scopul executării programului de activitate a Guvernului, aprobat de Parlament, executivul este în drept să adopte decizii privitor la reorganizarea în societăți pe acțiuni a întreprinderilor de stat și de arendă, care nu sînt supuse privatizării.

Totodată, Guvernul prin Hotărârea nr. 710 din 18 decembrie 1996 "Privind proiectul Legii cu privire la Programul de privatizare pentru anii 1997-1998", înaintează Parlamentului propuneri privind privatizarea Combinatului de vinuri și coniac "AROMA" din Chișinău potrivit unor proiecte individuale, aprobate de Parlament (prima poziție din anexa nr. 2 din proiectul Legii cu privire la Programul de privatizare pentru anii 1997-1998, aprobat prin Hotărârea sus-menționată a Guvernului). Apoi, prin Hotărârea Guvernului nr. 293 din 26 martie 1997 "Pentru modificarea și abrogarea unor decizii ale Guvernului Republicii Moldova"*, executivul abrogă Hotărârea nr. 679 din 5 decembrie 1996 "Cu privire la crearea întreprinderii mixte "AROMA" S.A.".

Prin aceasta Guvernul a rezolvat excepția de neconstituționalitate a actului normativ sesizat - Hotărârea Guvernului nr. 679 din 5 decembrie 1996.

Pentru considerentele expuse mai sus, călăuzindu-se de articolul 60 din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. Se sistează procesul asupra dosarului privind controlul constituționalității Hotărârii Guvernului nr. 679 din 5 decembrie 1996 "Cu privire la crearea întreprinderii mixte "AROMA" S.A." în legătură cu faptul că excepția de neconstituționalitate a actului normativ contestat este rezolvată.

2. Potrivit art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională prezenta Decizie intră în vigoare la data adoptării, este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova" în termen de 10 zile.

*Hotărârea nr.293 din 26 martie 1997 publicată în "Monitorul Oficial" din 3 aprilie 1997 nr.21 art.266.

PREȘEDINTE Gheorghe SUSARENCO

Chișinău, 6 mai 1997.

Nr. 5

CCO2/1997

ID intern unic: 285955

[Версия на русском](#)

[Fișa actului juridic](#)

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÎRE Nr. 2
din 31.03.1997

Decizie

Publicat : 10.04.1997 în Monitorul Oficial Nr. 022 Promulgat : 31.03.1997

Curtea Constituțională a Republicii Moldova în componența:

Pavel BARBALAT - președinte

Nicolae CHISEEV - judecător-raportor

Nicolae OSMOCHESCU - judecător

Mihai COTOROBAI - judecător-raportor

Gheorghe SUSARENCO - judecător

Ion VASILATI - judecător-raportor

cu participarea Ludmilei ZADOROJNÎI, grefier, examinînd în conformitate cu prevederile art. 60 lit. d) din Codul jurisdicției constituționale dosarul privind controlul constituționalității Hotărîrii Guvernului nr. 667 din 29 noiembrie 1996 "Privind crearea întreprinderii mixte moldo-coreene "Jinro-Adler Company" S.A.T.I."

a c o n s t a t a t:

În scopul relansării și modernizării producției, sporirii volumului producției și realizării vinului pe piața internă și externă la 29 noiembrie 1996 Guvernul a adoptat Hotărîrea nr. 667 "Privind crearea întreprinderii mixte moldo-coreene "Jinro-Adler Company" S.A.T.I" prin care, în baza întreprinderii de stat "Fabrica de vin din Adler", cu participarea firmei sud-coreene "Jinro Industries Co Ltd", a creat întreprinderea mixtă moldo-coreeană "Jinro-Adler Company" S.A.T.I."

În sesizarea Președintelui Republicii Moldova, parvenită la Curtea Constituțională la 30 decembrie 1996, se solicită recunoașterea Hotărîrii Guvernului nr. 667 din 29 noiembrie 1996 că fiind în contradicție cu prevederile art. 6 și art. 72lit. i) din Constituția Republicii Moldova și prevederile art. 8 pct. 4 din Legea "Cu privire la privatizare" (În redacția Legii nr. 580-XIII din

20 septembrie 1996).

Prin decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova din 24 ianuarie 1997 sesizarea Președintelui Republicii Moldova a fost acceptată spre examinare și inclusă în ordinea de zi a Curții Constituționale.

În procesul examinării prealabile a sesizării s-a constatat că Guvernul prin Hotărârea nr. 188 din 28 februarie 1997 a abrogat Hotărârea Guvernului nr. 667 din 29 noiembrie 1996 "Privind crearea întreprinderii mixte moldo-coreene "Jinro-Adler Company" S.A T I.".

Hotărârea Guvernului nr. 188 este publicată în "Monitorul Oficial" nr. 16-17 din 13 martie 1997 art. 195.

După cum rezultă din comunicatul Guvernului nr.1039-137 din 7 martie 1997, adresat Curții Constituționale, temei pentru abrogarea Hotărârii Guvernului nr. 667 din 29 noiembrie 1996 a servit propunerea Ministerului Agriculturii și Alimentației și Ministerului Privatizării și Administrării Proprietății de Stat, cărora li s-a adresat cu un demers administrația or. Soci și directorul fabricii de Vin din Adler, comunicându-le că între directorul Fabricii de Vin din Adler și Firma coreeană au apărut contradicții serioase în ce privește folosirea mijloacelor financiare pentru restructurarea fabricii de vin, precum și în alte privințe.

Astfel, odată cu abrogarea Hotărârii Guvernului excepția de neconstituționalitate a actului normativ contestat a fost rezolvată, de aceea Curtea Constituțională, în baza dispozițiilor art. 60 lit. d) din Codul jurisdicției constituționale consideră necesar de a sista procesul.

În baza celor expuse, călăuzindu-se de prevederile art. 60 lit. d) din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională;

d e c i d e:

1. Se sistează procesul privind controlul constituționalității Hotărârii Guvernului nr. 667 din 29 noiembrie 1996 "Privind crearea întreprinderii mixte moldo-coreene "Jinro-Adler Company" S.A.T.I." pe motiv că excepția de neconstituționalitate a actului normativ contestat este rezolvată.

2. Prezenta Decizie este definitivă, nu poate fi atacată, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE

CURȚII CONSTITUȚIONALE Pavel BARBALAT

Chișinău, 31 martie 1997.

Nr. 2.

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÎRE Nr. 14
din 31.03.1997

**cu privire la validarea mandatului de deputat în
Parlamentul Republicii Moldova**

Publicat : 10.04.1997 în Monitorul Oficial Nr. 22 Data intrării în vigoare : 10.04.1997

În numele Republicii Moldova

Plenul Curții Constituționale a Republicii Moldova în componența:

Pavel BARBALAT - președinte

Nicolae CHISEEV - judecător

Mihai COTOROBAI - judecător

Nicolae OSMOCHESCU - judecător

Gheorghe SUSARENCO - judecător-raportor

Ion VASILATI - judecător

cu participarea Ludmilei Zadorojnîi, grefier, dlui Sergiu Burcă - reprezentantul Alianței Frontului Popular Creștin Democrat, examinînd în baza art. 135 alin. (1) lit. e) din Constituția Republicii Moldova și art. 59 alin. (2) din Legea privind alegerea Parlamentului Republicii Moldova nr. 1609-XII din 14 octombrie 1993 adresarea președintelui Alianței Frontului Popular Creștin Democrat cu privire la declararea drept deputat a dlui Marin Beleuță, candidat supleant pe lista Alianței Frontului Popular Creștin Democrat

a c o n s t a t a t :

La 18 martie 1997 Sergiu Mocanu, deputat în Parlamentul Republicii Moldova a depus cerere de demisie. Astfel, Alianța Frontului Popular Creștin Democrat dispune de un mandat de deputat liber.

La 20 martie președintele Alianței Frontului Popular Creștin Democrat, dl Iurie Roșca a solicitat Curții Constituționale validarea mandatului de deputat a dlui Marin Beleuță, candidat supleant pe lista Alianței (nr. 5 din Lista supleanțelor Alianței Frontului Popular Creștin Democrat, declarați

prin hotărîrea Plenului Judecătorei Supreme din 24 martie 1994, atribuit cu funcții de Curtea Constituțională).

Potrivit dispozițiilor art. 69 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova deputații intră în exercițiul mandatului sub condiția validării.

Potrivit art. 59 alin. (2) din Legea nr. 1609-XII din 14 octombrie 1993 "Privind alegerea Parlamentului" Curtea Constituțională poate declara candidatul supleant drept deputat în Parlament, dacă din anumite motive, se va elibera un mandat de deputat, aparținînd partidului sau blocului electoral pe care îl reprezintă.

Din documentele prezentate reiese că în legătură cu cererea de demisie a dlui Sergiu Mocanu, deputat în Parlament, Alianța Frontului Popular Creștin Democrat dispune de un mandat de deputat în Parlament liber, iar următorul candidat supleant pe lista Alianței este Marin Beleuță.

Pentru considerentele expuse și avînd în vedere că în ședința plenară a Curții Constituționale nu au fost stabilite circumstanțe care ar împiedica validarea dlui Marin Beleuță drept deputat în Parlament, Curtea Constituțională, conducîndu-se de prevederile art. 62 alin. (1) din Constituție și art. 62 din Codul jurisdicției constituționale

H O T Ă R Ă Ș T E:

1. Se validează drept deputat în Parlament Marin Beleuță pe lista Alianței Frontului Popular Creștin Democrat.

2. Potrivit art. 26 alin. (4) și (5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională prezenta Hotărîre este definitivă, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în termen de 10 zile.

PREȘEDINTELE

CURȚII CONSTITUȚIONALE Pavel BARBALAT

Chișinău, 31 martie 1997.

Nr. 14.

CCO1d/1997

ID intern unic: 285952

[Версия на русском](#)

[Fișa actului juridic](#)

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE Nr. 1d
din 31.03.1997

Decizie

Publicat : 10.04.1997 în Monitorul Oficial Nr. 022 Promulgat : 31.03.1997

Curtea Constituțională a Republicii Moldova în componența:

Pavel BARBALAT - președinte

Nicolae CHISEEV - judecător

Mihai COTOROBAI - judecător

Nicolae OSMOCHESCU - judecător

Gheorghe SUSARENCO - judecător

Ion VASILATI - judecător-raportor

cu participarea Ludmilei ZADOROJNÎI, grefier, a dlor: Alexandru OHOTNICOV, șef adjunct al Serviciului acte ale Președintelui Republicii Moldova, reprezentantul Președintelui Republicii Moldova, Ion STRATULAT, directorul general al Agenției Naționale pentru Geodezie, Cartografie și Cadastru, Dumitru ALBULESA, șef-adjunct al secției energetică, construcții și transporturi a Cancelariei de Stat, reprezentanții Guvernului, în baza art. 135 alin. (1) lit a) din Constituție și art. 4 alin. (1) lit a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională a examinat în ședință publică dosarul cu privire la constituționalitatea Hotărârii Guvernului nr. 727 din 30 decembrie 1996 privind trecerea Biroului Central de Inventariere Tehnică a Bunurilor sub autoritatea Agenției Naționale pentru Geodezie, Cartografie și Cadastru.

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea Președintelui Republicii Moldova din 10 ianuarie 1997, prezentată conform art. 24 și art. 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, acceptată spre examinare în fond și inclusă în ordinea de zi prin decizia Curții Constituționale din 10 februarie 1997.

Examinînd sesizarea în cauză și audiind argumentele părților, expuse în ședința plenară, Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t :

La 30 decembrie 1996 Guvernul a adoptat Hotărîrea nr. 727 privind trecerea Biroului Central de Inventariere Tehnică a Bunurilor, sub autoritatea Agenţiei Naţionale pentru Geodezie, Cartografie şi Cadastru, prin care Birolul Central de Inventariere Tehnică a Bunurilor, cu toate subdiviziunile lui teritoriale a fost trecut din subordinea Ministerului Privatizării şi Administrării Proprietăţii de Stat în subordinea Agenţiei Naţionale pentru Geodezie, Cartografie şi Cadastru. Conform Hotărîrii menţionate organele administraţiei publice locale sînt obligate să transmită la balanţa subdiviziunilor teritoriale ale Agenţiei Naţionale pentru Geodezie, Cartografie şi Cadastru spaţiile de producţie şi de serviciu, deţinute de Biroul Central de Inventariere Tehnică a Bunurilor. S-a stabilit că Biroul Central de Inventariere

Tehnică a Bunurilor şi birourile lui teritoriale au statut de persoană juridică şi sînt organizaţii, în baza cărora se vor crea structurile Cadastrului naţional în interacţiune cu serviciile de reglementare a regimului proprietăţii funciare ale organelor administraţiei publice locale şi cu ministerele respective. Totodată, prin această Hotărîre sînt modificate şi completate un şer de hotărîri ale Guvernului adoptate anterior.

La 10 ianuarie a.c. Preşedintele Republicii Moldova prin Decretul nr. 1 a suspendat acţiunea Hotărîrii sus-menţionate, concomitent, a sesizat Curtea Constituţională asupra neconstituţionalităţii ei. În sesizare se susţine că Hotărîrea Guvernului nr. 727 din 30 decembrie 1996 contravine prevederilor art. 102 alin. (3) din Constituţie, deoarece ea nu este contrasemnată de ministrul privatizării şi administrării proprietăţii de stat.

În şedinţa Curţii Constituţionale, reprezentantul Preşedintelui Republicii Moldova domnul Alexandru OHOTNICOV a prezentat decretul Preşedintelui Republicii Moldova nr. 110-II din 28 martie 1997, prin care a fost abrogat Decretul Preşedintelui Republicii Moldova nr. 1 din 10 ianuarie 1997 cu privire la Hotărîrea Guvernului nr. 727 din 30 decembrie 1996, şi adresarea Preşedintelui Republicii Moldova din 28 martie 1997, prin care sesizarea Preşedintelui Republicii Moldova din 10 ianuarie 1997 se retrage şi se solicită sistarea procesului.

Avînd în vedere cele expuse în temeiul art. 60 lit. a) din Codul jurisdicţiei constituţionale, Curtea Constituţională

d e c i d e :

1. Se sistează procesul privind controlul constituţionalităţii Hotărîrii Guvernului nr. 727 din 30 decembrie 1996 privind trecerea Biroului Central de Inventariere Tehnică a Bunurilor în subordinea Agenţiei Naţionale pentru Geodezie, Cartografie şi Cadastru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi atacată, intră în vigoare la data adoptării şi se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREŞEDINTELE

CURŢII CONSTITUŢIONALE Pavel BARBALAT

Chişinău, 31 martie 1997.

Nr. 1.

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÎRE Nr. 12
din 17.03.1997

cu privire la controlul constituționalității Hotărîrii Guvernului nr. 646 din 18 septembrie 1995 cu privire la aprobarea Regulamentului provizoriu privind confiscarea, utilizarea sau nimicirea producției și materiei prime alimentare ce prezintă pericol pentru sănătatea populației și mediul ambiant

Publicat : 03.04.1997 în Monitorul Oficial Nr. 021 Promulgat : 17.03.1997

În numele Republicii Moldova

Curtea Constituțională a Republicii Moldova în componența:

Pavel BARBALAT - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător-raportor
Mihai COTOROBAI - judecător
Nicolae OSMOCHESCU - judecător
Gheorghe SUSARENCO - judecător
Ion VASILATI - judecător-raportor

cu participarea Ludmilei Zadorojnîi, grefier, doamnei Anastasia Pascari, judecător al Curții Supreme de Justiție, reprezentant al Curții Supreme de Justiție, și a domnului Valeriu Chicu, viceministru al sănătății, reprezentant al Guvernului, călăuzindu-se de art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, art. 4 alin. (1) lit. a) și g), art. 25 lit. d) și art. 31 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, a examinat în ședință plenară deschisă sesizarea cu privire la controlul constituționalității punctelor 5 și 11 din Regulamentul provizoriu privind confiscarea, utilizarea sau nimicirea producției și materiei prime alimentare ce prezintă pericol pentru sănătatea populației și mediul ambiant, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 646 din 18 septembrie 1995.

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea Curții Supreme de Justiție, depusă la propunerea judecătoriei municipiului Bălți, privind controlul constituționalității punctelor 5 și 11

din Regulamentul provizoriu privind confiscarea, utilizarea sau nimicirea producției și materiei prime alimentare ce prezintă pericol pentru sănătatea populației și mediul ambiant, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 646 din 18 septembrie 1995.

În procesul examinării prealabile au fost studiate toate documentele, prezentate de ambele părți, precum și dosarul judiciar, au fost solicitate materialele legate de sesizare de la Ministerul Sănătății, Ministerul Agriculturii și Alimentației, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției și Departamentul Standarde, Metrologie și Supraveghere Tehnică. Departamentul Comerțului și Uniunea Asociațiilor de Consum nu au răspuns la solicitarea Curții Constituționale.

Audiind informația judecătorilor-raportori și examinînd materialele prezentate,

Curtea Constituțională

a c o n s t a t a :

1. La 18 septembrie 1995 Guvernul a adoptat Hotărîrea nr. 646 "Cu privire la aprobarea Regulamentului provizoriu privind confiscarea, utilizarea sau nimicirea producției și materiei prime alimentare ce prezintă pericol pentru sănătatea populației și mediul ambiant".

Regulamentul provizoriu, aprobat de Guvern, determină temeiul, condițiile și modul de confiscare forțată de la proprietar a producției și materiei prime alimentare comercializate fără compensare și transformarea lor în proprietate de stat.

În punctele 2-4 din Regulamentul provizoriu se dă definiția noțiunii de "comercializare ilicită a producției și materiei prime alimentare".

Această noțiune subînțelege, conform Regulamentului provizoriu, comercializarea producției alimentare în locurile și de către persoanele neautorizate (activitatea în domeniul comerțului cu amănuntul ori în sfera alimentației publice în străzi, în piețe, la întreprinderi de stat și particulare, cooperative, S.R.L. etc.); comercializarea producției alimentare în lipsa documentelor ce confirmă proveniența, calitatea și inofensivitatea lor pentru sănătatea consumatorilor și mediul înconjurător; comercializarea producției alimentare în condițiile necorespunzătoare cerințelor sanitaro-igienice și sanitaro-tehnologice.

Producția alimentară, recunoscută în conformitate cu punctele 2-4 din Regulamentul provizoriu la momentul stabilirii comercializării drept ilicită, se confiscă (pct. 4 din Regulamentul provizoriu). Confiscarea se efectuează în baza unui proces-verbal, anexat la Regulamentul provizoriu (pct. 11).

Pentru efectuarea controalelor respective privind comercializarea producției alimentare se organizează echipe interdepartamentale din rîndul colaboratorilor organelor împuternicite.

Întru executarea Hotărîrii sus-menționate, primăria municipiului Bălți a emis la 22 decembrie 1995 dispoziția nr. 670 "Privind crearea unui grup pentru verificarea comerțului cu producție alimentară, confiscarea, utilizarea sau nimicirea producției și materiei prime alimentare".

Considerînd că punctele 4 și 5 din dispoziția menționată nu corespund art. 46 din Constituția Republicii Moldova, procurorul municipiului Bălți a depus un protest primăriei municipiului Bălți privind abrogarea lor, protestul însă a fost respins.

Procurorul s-a adresat, în legătură cu același motiv, cu o sesizare în instanța judecătorească.

Examinînd sesizarea procurorului, judecătoria municipiului Bălți a concluzionat că punctele 5 și 11 din Regulamentul provizoriu contravin art. 46 din Constituția Republicii Moldova. Reieșind din cele menționate, judecătoria a suspendat examinarea cauzei și a propus Curții Supreme de Justiție să se adreseze în legătură cu această problemă Curții Constituționale.

La 3 decembrie 1996 Curtea Supremă de Justiție a Republicii Moldova a depus la Curtea

Constituțională sesizarea și propunerea judecătoriei municipiului Bălți (fără a-și expune opinia asupra chestiunii în cauză) despre controlul constituționalității punctelor 5 și 11 din Regulamentul provizoriu privind confiscarea, utilizarea sau nimicirea producției și materiei prime alimentare ce prezintă pericol pentru sănătatea populației și mediul ambiant, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 646 din 18 septembrie 1995.

2. Curtea Constituțională a verificat constituționalitatea Hotărîrii Guvernului nr. 646 din 18 septembrie 1995 "Cu privire la aprobarea Regulamentului provizoriu privind confiscarea, utilizarea sau nimicirea producției și materiei prime alimentare ce prezintă pericol pentru sănătatea populației și mediul ambiant" din punctul de vedere al corespunderii întregului ei conținut principiului separației puterilor legislative, executive și judecătorească, precum și al delimitării, stabilite de Constituție, a competenței între organele supreme ale puterii de stat.

3. Adoptînd Hotărîrea nr. 646 din 18 septembrie 1995 prin care s-a aprobat Regulamentul provizoriu menționat, Guvernul, după cum reiese din textul punctelor 2-4 din Regulamentul provizoriu, a stabilit temeiurile recunoașterii producției și materiei prime alimentare comercializate ca fiind ilicite, iar în punctele 5, 11 și 12 din Regulamentul provizoriu este stabilit un mod special de confiscare a producției și materiei prime alimentare și trecerea lor în proprietatea statului.

Punctele 6-8 din Regulamentul provizoriu prevăd condițiile și modul de depozitare și de stabilire a calității producției și materiei prime alimentare confiscate, precum și modul de utilizare sau nimicire a lor.

Deci, însuși conținutul Hotărîrii examinate și al Regulamentului provizoriu aprobat denotă că Guvernul a soluționat problemele ce țin de regimul juridic general al proprietății. Exercițarea de către Guvern a unor asemenea împuterniciri nu reiese din Constituția Republicii Moldova și nici din Legea Republicii Moldova din 31 mai 1990 "Cu privire la Guvern" (cu modificările și completările ulterioare).

În conformitate cu articolul 72 din Constituția Republicii Moldova numai Parlamentul reglementează regimul juridic general al proprietății.

Conform articolului 46 din Constituție dreptul la proprietate privată aparține persoanelor particulare (cetățenilor în mod individual sau în comun) și persoanelor juridice.

Același articol din Constituție stabilește garanțiile juridice ale proprietății private.

Privarea persoanei fizice sau juridice de proprietate, împotriva voinței sale, se efectuează numai conform legii.

Averea dobîndită licit nu poate fi confiscată (art. 46 alin. (3) din Constituție). O asemenea sancțiune poate fi aplicată față de proprietar în cazul în care bunurile erau destinate sau au fost utilizate pentru a săvîrși o infracțiune, contravenție sau aceste bunuri au rezultat din infracțiuni și contravenții (art. 46 alin. (4) din Constituție).

Confiscarea reprezintă o sancțiune aplicată proprietarului pentru săvîrșirea unei infracțiuni penale în conformitate cu normele Codului penal sau a unei contravenții administrative.

Consecințele de pe urma confiscării sînt posibile și în relațiile de drept civile (art. 51 din Codul civil al RM). Dar în toate cazurile o asemenea confiscare se efectuează numai potrivit legii.

Conform articolului 72 lit. n) din Constituție numai Parlamentul Republicii Moldova este în drept prin legi organice să reglementeze infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora.

Schimbarea acestui mod constituțional de reglementare prin acte subordonate legii nu se admite.

În cazul examinat Guvernul a intervenit în sfera puterii legislative, încălcînd principiul separației puterilor, consfințit prin Legea Supremă.

4. Hotărîrea Guvernului nr. 646 din 18 septembrie 1995 este în contradicție și cu un șir de acte normative în vigoare. În hotărîre se abordează problema sistemului organelor de stat (persoanelor cu funcții de răspundere), împuternicite să confişte producția și materia primă alimentară comercializată necorespunzătoare cerințelor sanitaro-igienice și sanitaro-antiepidemice, iar în cazul existenței unui pericol pentru sănătatea populației și mediul ambiant - să le nimicească (Legea privind asigurarea sanitaro-epidemiologică a populației; Legea privind activitatea veterinară; Legea cu privire la protecția mediului înconjurător; Legea cu privire la protecția consumatorilor).

Punctul 10 din Regulamentul provizoriu examinat prevede confiscarea producției alimentare în baza unui proces-verbal întocmit de o comisie specială, dar este de menționat că formarea unor asemenea echipe interdepartamentale în scopul confiscării producției și materiei prime alimentare în baza procesului-verbal anexat la Regulamentul provizoriu nu este prevăzută de legislația în vigoare. Cît privește contravențiile administrative, art. 201 din Codul cu privire la contravențiile administrative concretizează organele (persoanele cu funcții de răspundere) împuternicite să examineze și să ia deciziile respective asupra dosarelor cu privire la contravențiile administrative, inclusiv asupra problemelor examinate în Hotărîrea sus-menționată a Guvernului și în Regulamentul provizoriu.

Adoptînd modul sus-menționat de confiscare a producției și materiei prime alimentare comercializate, Guvernul a îngădit dreptul constituțional al proprietarilor la protecția judiciară.

5. Hotărîrea Guvernului nr. 646 din 18 septembrie 1996, după cum este menționat în preambulul ei, a fost adoptată în scopul protecției drepturilor consumatorilor și a mediului ambiant. Într-adevăr, Guvernul, potrivit art. 96 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, art. 3 din Legea "Cu privire la Guvern", ia măsuri pentru a asigura creșterea bunăstării populației și promovează activ politica de ocrotire a sănătății populației. Totodată, aceste măsuri trebuie realizate în limita împuternicirilor sale, prevăzute de Constituția Republicii Moldova și de legislația în vigoare și în formele stabilite de acestea.

În cazul examinat, însă este vorba de depășirea de către Guvern a împuternicirilor sale.

6. Astfel, Hotărîrea Guvernului nr. 646 din 18 septembrie 1995 "Cu privire la aprobarea Regulamentului provizoriu privind confiscarea, utilizarea sau nimicirea producției și materiei prime alimentare ce prezintă pericol pentru sănătatea populației și mediul ambiant" și Regulamentul provizoriu, anexat la ea, corespund prevederilor art. 6, 46 alin. (1-4), 72 alin. (3) lit. i) și lit. n), 127 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova.

În baza celor expuse, călăuzindu-se de art. 26 alin. (1) și (2) și 27 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 66, 69 și 70 din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E :

1. Se recunoaște neconstituțională Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 646 din 18 septembrie 1995 "Cu privire la aprobarea Regulamentului provizoriu privind confiscarea, utilizarea sau nimicirea producției și materiei prime alimentare ce prezintă pericol pentru sănătatea populației și mediul ambiant" prin care a fost aprobat Regulamentul provizoriu cu același titlu.

2. Potrivit art. 26 alin. (5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională prezenta Hotărîre nu poate fi atacată, este definitivă și intră în vigoare la data adoptării.

3. Potrivit art. 26 alin. (4) din Legea cu privire la Curtea Constituțională prezenta Hotărîre se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în decurs de 10 zile de la data adoptării.

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE Pavel BARBALAT
Chișinău, 17 martie 1997.
Nr. 12.

CCO1a/1997

ID intern unic: 285950

[Версия на русском](#)

[Fișa actului juridic](#)

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÎRE Nr. 1a
din 17.03.1997

Aviz asupra proiectului de lege constituțională privind modificarea unor articole din Constituția Republicii Moldova

Publicat : 03.04.1997 în Monitorul Oficial Nr. 021 Promulgat : 17.03.1997

În numele Republicii Moldova

Curtea Constituțională în componența:

Pavel BARBALAT - președinte

Nicolae CHISEEV - judecător

Mihai COTOROBAI - judecător

Nicolae OSMOCHESCU - judecător

Gheorghe SUSARENCO - judecător

Ion VASILATI - judecător-raportor

cu participarea Ludmilei ZADOROJNOI, grefier, doamnei Ala MONDOCANU, domnilor Mihai CHIMPU, Ion HADBRCT, Andrei IURI-APOSTOL, Simion CERTAN, deputații on Parlament, on conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. c) din Constituția Republicii Moldova \xa7i art. 4 alin. (1) lit. c) din Legea cu privire la Curtea Constituțională a examinat on \xa7edinor publicr adresarea deputaților on Parlamentul Republicii Moldova: Mihai Chimpu, Simion Certan, Ion Had'rcr, Lidia Istrati, Ala Mondocanu, Larisa Iachim, Andrei Iuri-Apostol, Iosob Andrian, Ion Dedi, Valentin Dolganiuc, Ion Trnase, Iurie Ro\u00a7ca, Vlad Cupceacov, Sergiu Mocanu, Andrei Diaconu, Tudor Olaru, Constantin Platon, Eugeniu Rusu, Eugeniu Gorlr, Nicolae Arteni, Ion Ungureanu, Gheorghe Lungu, Mihai Stratulat, Vladimir Paladi, Vasile Cherdivarenco, Mihai Lupa\u00a7cu, Petru Poiatr, Vasile Vartic, Eugeniu Grabovschi, Ion Mihailr, Nicolae \u00a6tefaner, Nicolae Andronic, Ion Neagu, Alexandru Mo\u00a7anu, Valeriu Matei \u00a7i Vasile Nedelciuc, on care se solicitr avizul Curții Constituționale asupra proiectului de lege privind modificarea unor articole din Constituția Republicii Moldova, pe care grupul de

deputații intenționează să-l prezinte Parlamentului spre examinare.

Curtea Constituțională, fiind competentă să se pronunțe asupra inițiativelor de revizuire a Constituției, a examinat adresarea grupului de deputați și proiectul legii constituționale anexat și audiind argumentele domnului Mihai Ghimpu, deputat în Parlament,

a c o n s t a t a t:

Un grup de 36 deputați în Parlamentul Republicii Moldova au inițiat procedura de revizuire a Constituției Republicii Moldova, propunând modificarea și completarea art. 24 alin. (3), art. 29 alin. (3) și art. 25, 30, 54, 55, 93, 124 și 125 din Legea Supremă.

Conform proiectului legii constituționale, prezentat de grupul de deputați, modificările și completările Constituției se propun după cum urmează:

1. Alineatul (3) al articolului 24 din Constituție se propune în următoarea redacție:

"(3) Pedepsa cu moartea este abolită".

Acest articol se completează cu alineatul (4) având următorul conținut:

"(4) Nimeni nu poate fi condamnat la pedeapsa cu moartea și executat decât pentru acte săvârșite în timp de război sau de pericol iminent de război".

Modificările și completările menționate se argumentează prin faptul că ele permit realizarea prevederilor alineatului (1) al articolului 24 din Constituție, care garantează fiecărui om dreptul la viață, precum și angajamentul Republicii față de Consiliul Europei, iar prevederile alineatului (4) nou-propus sînt consfințite în Convenția europeană pentru protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

2. Articolul 25 din Constituție se propune într-o redacție nouă având următorul conținut:

"Articolul 25. Libertatea individuală și siguranța persoanei.

(1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sînt inviolabile.

(2) Libertatea persoanei poate fi limitată în timpul percheziționării, reținerii sau arestării numai în baza unei legi formale și numai cu respectarea procedurii prevăzute.

(3) Persoanele reținute sau arestate nu pot fi maltratate nici fizic, nici psihic.

(4) Despre admisibilitatea și prelungirea unei privări de libertate poate hotărî numai judecătorul în baza unei hotărîri motivate. La fiecare privare de libertate, care nu se întemeiază pe dispoziție judecătorească, în mod obligatoriu se prezintă o astfel de hotărîre.

(5) Arestarea se face în temeiul unui mandat pentru o durată de cel mult 30 zile. Termenul arestării poate fi prelungit pînă la 60 zile de către instanța ierarhic superioară. Pentru crimele deosebit de grave, prevăzute în legea organică, termenul arestării poate fi prelungit doar de Curtea de Apel.

(6) Poliția sau alte organe abilitate în drept nu pot reține pe nimeni cu de la sine putere și pe propria garanție mai mult decât pînă la sfîrșitul zilei în care s-a efectuat reținerea.

(7) Persoana reținută nu poate fi interogată decât în prezența unui avocat ales sau numit din oficiu. Amănuntele sînt reglementate prin lege organică.

(8) Fiecare persoană reținută din cauza bănuielii săvîrșirii unei fapte incriminate penal trebuie înfățișată judecătorului cel tîrziu în ziua următoare reținerii, care îi va comunica, în limba pe care o înțelege, motivele reținerii, o va audia și îi va oferi posibilitatea să se apere. Judecătorul, în prezența avocatului, va emite ori un mandat de arestare ce va conține motive scrise, ori va dispune eliberarea.

(9) Orice persoană privată de libertate prin reținere sau arestare are dreptul să introducă un recurs în fața instanțelor judecătorești ierarhic superioare, pentru ca acestea să se pronunțe, în cel mai scurt timp, asupra legalității reținerii și să ordone eliberarea ei, dacă detenția este ilegală.

Acest drept nu poate fi limitat.

(10) La fiecare hotărîre judecătorească privind dispunerea sau continuarea unei privări de libertate sînt înştiinţaţi neîntîrziat de către judecător un membru major al familiei arestatului sau o persoană de încredere a lui.

(11) Eliberarea celui reţinut sau arestat este obligatorie, dacă au dispărut motivele acestei măsuri.

(12) Persoana arestată preventiv are dreptul să ceară punerea sa în libertate provizorie, sub controlul judiciar sau pe cauţiune.

(13) Pînă la rămînerea definitivă a hotărîrii judecătoreşti de condamnare, persoana este considerată nevinovată.

(14) Nici o pedeapsă nu poate fi stabilită sau aplicată decît în condiţiile şi în temeiul legii.

(15) Orice persoană care este victima unei arestări sau a unei deţineri în condiţii contrare dispoziţiilor acestui articol are dreptul la despăgubiri".

Modificarea articolului 25 este necesară, susţin iniţiatorii revizuirii Constituţiei, deoarece articolul în redacţia actuală nu corespunde în deplină măsură art. 10 din Declaraţia Universală a Drepturilor Omului şi art. 5 din Convenţia europeană pentru protecţia drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale. Clauzele art. 25 în redacţia actuală, conform cărora persoana poate fi lipsită de libertate în baza unui mandat, emis de către procuror, iar Parlamentul aprobă prelungirea termenului arestării pînă la 12 luni contravin actelor internaţionale sus-menţionate.

3. Alineatul (3) al articolului 29 din Constituţie, care prevede că percheziţiile şi cercetările la faţa locului pot fi ordonate şi efectuate numai în condiţiile legii, se propune să fie modificat după cum urmează:

"(3) Percheziţiile şi cercetările domiciliului sau ale reşedinţei pot fi ordonate şi efectuate numai în condiţiile legii şi numai în baza unei hotărîri judecătoreşti motivate, iar în cazurile prevăzute de lit. b) şi c) ale alin. (2) din prezentul articol, precum şi în cazul unui delict flagrant, poliţia sau alte organe abilitate în drept pot efectua percheziţia sau cercetarea domiciliului sau a reşedinţei cu controlul legalităţii acestor acţiuni de către instanţa de judecată în decurs de 14 ore".

Grupul de deputaţi consideră că modificarea propusă a alineatului (3) al articolului 29 din Constituţie urmăreşte limitarea situaţiilor în care, prin lege, se poate admite derogarea de la principiul constituţional, potrivit căruia nimeni nu poate pătrunde sau rămîne în domiciliul sau reşedinţa unei persoane fără învoirea acesteia.

4. Se propune completarea articolului 30 din Constituţie (secretul corespondenţei) cu un alineat nou (2) cu următorul conţinut:

"(2) Restrîngerea acestui drept se admite numai în baza unei hotărîri judecătoreşti, în condiţiile legii, după o procedură strictă şi numai cu respectarea celorlalte drepturi ale persoanei, mai ales a dreptului la viaţă familială, intimă şi privată".

Această completare a articolului 30 din Constituţie se argumentează prin faptul că, practic, numeni nu are dreptul să atenteze la corespondenţa cuiva, de aceea şi se propune, ca restrîngerea acestui drept să fie o normă constituţională şi să se aplice numai în baza unei hotărîri judecătoreşti.

5. Articolul 54 din Constituţie se propune într-o redacţie nouă, avînd următorul conţinut:

"(1) Exerciţarea unor drepturi sau a unor libertăţi poate fi restrînsă numai prin lege şi numai dacă se impune, după caz, pentru: securitatea naţională, integritatea teritorială sau siguranţa publică, pentru apărarea ordinii şi prevenirea infracţiunilor; pentru protecţia sănătăţii sau a

moralei, reputației sau a drepturilor altuia; pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

(2) În condiții de război pot fi stabilite și alte restricții ale drepturilor și libertăților omului cu indicarea termenului acțiunii acestor restricții. Nu pot fi restrânse drepturile și libertățile omului prevăzute de articolele 16-18, 20-27, 46-47 (referitor la locuință) 48, 52, 53 din prezenta Constituție.

(3) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății".

Modificarea articolului 54 și propunerea lui într-o redacție nouă se motivează prin faptul că unele prevederi din articolul 54 în redacția actuală, și anume restrângerea drepturilor și libertăților pentru desfășurarea anchetei penale, contravine articolului 21 din Constituție, care garantează oricărei persoane acuzate de delict prezumția nevinovăției, pînă cînd vinovăția sa nu va fi dovedită în mod legal.

6. Articolul 55 din Constituție se propune într-o redacție nouă cu următoarea denumire și conținut:

"Articolul 55. Exercițarea drepturilor și libertăților.

Cetățenii Republicii Moldova, cetățenii străini și apatrizii sînt obligați să-și exercite drepturile și libertățile constituționale fără a încălca drepturile și libertățile celorlalți, prevăzute de actuala Constituție, de Declarația Universală a Drepturilor Omului, de Convenția europeană pentru protecția drepturilor și libertăților fundamentale".

Propunerea de a modifica articolul 55 din Constituție se explică prin faptul că prevederile acestui articol în redacția actuală contravin Declarației și Convenției menționate mai sus și acest fapt a fost menționat în avizul Comisiei Juridice a Consiliului Europei.

7. Articolul 93 din Constituție se propune într-o redacție nouă:

"Articolul 93. Promulgarea legilor

(1) Legea se trimite spre promulgare Președintelui Republicii Moldova. Promulgarea legii se face în termen de 25 zile de la primire.

(2) Înainte de promulgare Președintele poate cere Parlamentului, o singură dată, reexaminarea legii.

(3) Dacă Președintele a cerut reexaminarea legii ori dacă s-a cerut verificarea constituționalității ei, promulgarea legii se face în cel mult 10 zile de la adoptarea legii după reexaminare sau de la luarea Hotărîrii Curții Constituționale prin care s-a confirmat constituționalitatea".

Inițiatorii revizuirii Constituției susțin că prin modificarea articolului 93 din Constituție se propune un mecanism mai simplu de promulgare a legilor, care ține cont de atribuțiile constituționale atît ale Parlamentului, cît și ale Președintelui Republicii Moldova.

8. Modificarea articolelor 124 și 125 din Constituție privind atribuțiile și structura Procuraturii, precum și privind mandatul procurorilor se propune după cum urmează:

"Articolul 124. Rolul procuraturii.

(1) În activitatea judiciară Procuratura reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor.

(2) Procuratura își exercită atribuțiile prin procuraturile constituite în teritorii, în condițiile legii.

Articolul 125. Statutul procurorilor.

(1) Procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al

controlului ierarhic, sub autoritatea Ministerului Justiției.

(2) Funcția de procuror este incompatibilă cu orice funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice și de activități științifice".

Inițiatorii revizuirii articolelor 124 și 125 din Constituție consideră că clauzele acestor articole contravin articolului 6 al Legii Supreme, deoarece procuratura, prin natura sa, este o putere executivă și deci nicidecum nu poate fi o putere aparte așa cum prevede articolul 125 din Constituție. Rolul și funcțiile procuraturii, susține grupul de deputați în Parlament, trebuie să fie modificate, astfel încât această instituție să devină un organ care să corespundă normelor și exigențelor statului de drept și Consiliului Europei.

Examinînd materialele dosarului, Curtea Constituțională a constatat că revizuirea articolelor sus-menționate din Constituție este inițiată de 36 deputați în Parlament. Avînd în vedere că, potrivit art. III alin. (2) al Dispozițiilor Finale și Tranzitorii din Constituție, Parlamentul este constituit din 104 deputați, iar art. 141, alin. (1) lit. b) din Constituție prevede că revizuirea Constituției poate fi inițiată de un număr de cel puțin o treime de deputați în Parlament, Curtea Constituțională constată că grupul de deputați a procedat în strictă conformitate cu Legea Supremă a statului.

Pronuțîndu-se asupra inițiativei de reviziune a Constituției Curtea Constituțională reține următoarele:

În conformitate cu art. 142 din Constituție, care prevede limitele revizuirii Constituției, subiecții cu dreptul de a iniția revizuirea Legii Supreme prevăzuți în art. 141 din Constituție nu pot face propuneri pentru modificarea doar a dispozițiilor constituționale care se referă la caracterul suveran, independent și unitar al statului, precum și la neutralitatea permanentă a statului. De asemenea, nu poate fi făcută nici o reviziune, dacă ea are ca rezultat suprimarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora. Prin analiza conținutului proiectului de lege constituțională s-a constatat că grupul de deputați în Parlament propune modificarea articolelor din Constituție privind pedeapsa capitală, libertatea individuală și siguranța persoanei, inviolabilitatea domiciliului, secretul corespondenței, restrîngerea exercitării unor drepturi sau a unor libertăți, exercitarea drepturilor și a obligațiilor, promulgarea legilor, rolul procuraturii și statutul procurorilor. Prin urmare, proiectul de lege constituțională în cauză nu se referă la revizuirea dispozițiilor din Constituție privind caracterul suveran, independent și unitar al statului, precum și celor referitoare la neutralitatea permanentă a statului. Deci la acest capitol propunerile grupului de deputați nu depășesc limitele revizuirii Constituției prevăzute în art. 142 alin. (1) din Legea Supremă. Afară de aceasta, majoritatea modificărilor propuse de către inițiatorii revizuirii Constituției nu îngrădesc drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor sau garanțiile acestora.

Totodată, Curtea Constituțională nu poate susține unele propuneri ale grupului de deputați din următoarele considerente:

Din conținutul alin. (2) al art. 54 din proiectul legii constituționale, propus de inițiatorii revizuirii Constituției, reiese că în condiții de război nu pot fi restrînse drepturile cetățenilor, prevăzute în art. 47 din Constituție doar referitor la dreptul la locuință. De menționat, că, în conformitate cu norma constituțională menționată, statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzînd hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare. Astfel, propunerea grupului de deputați la acest capitol de fapt scutește statul de obligațiunea constituțională de a lua măsuri în timp de război pentru asigurarea necesităților

vitale ale cetățenilor săi, inclusiv asigurarea cu hrană și îmbrăcăminte. Totodată, conform art. 142 alin. (2) din Constituție nici o revizuire a Legii Supreme nu poate fi făcută, dacă are ca rezultat suprimarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau garanțiilor acestora.

Curtea Constituțională nu poate susține nici propunerea grupului de deputați de a completa articolul 93 din Constituție cu un nou alineat (3), care ar prevedea că dacă Președintele Republicii Moldova a cerut Parlamentului reexaminarea legii, ori dacă s-a cerut verificarea constituționalității ei, promulgarea legii se face în cel mult 10 zile de la adoptarea legii, după reexaminare sau de la luarea hotărârii Curții Constituționale, prin care i s-a confirmat constituționalitatea.

Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova și este independentă de orice autoritate publică. În conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. a) Curtea Constituțională exercită controlul constituționalității doar al actelor normative ale Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova și Guvernului care sînt în vigoare. Inițiatorii revizuirii Constituției propun, de fapt, controlul constituționalității unor legi, care efectiv nu există. Dacă legea Parlamentului nu este promulgată de către șeful statului, ea nu se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, iar nepublicarea legii, conform art. 76 din Constituție, atrage inexistența acesteia. Deci această propunere a grupului de deputați în Parlament contravine prevederilor art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție.

Pentru considerentele expuse și avînd în vedere că potrivit art. 141 alin. (2) din Constituție proiectele de legi constituționale se prezintă Parlamentului numai împreună cu avizul Curții Constituționale, conducîndu-se de art. 61 alin. (1) din Codul Jurisdicției constituționale prin votul majorității judecătorilor Curtea Constituțională adoptă următorul aviz:

1. Revizuirea Constituției este inițiată de un grup de 36 deputați în Parlament în conformitate cu prevederile art. 141 alin. (1) lit. b) din Constituția Republicii Moldova.

2. Conținutul proiectului de lege constituțională al grupului de deputați în Parlament nu contravine dispozițiilor art. 142 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova.

3. Propunerea de a completa art. 54 din Constituție cu un alineat nou (2) în sensul că în condiții de război pot fi restrînse drepturile cetățenilor prevăzute în art. 47 alin. (1) din Constituție cu excepția dreptului la locuință, contravine prevederilor stipulate în art. 142 alin. (2) din Legea Supremă.

4. Propunerea de a modifica articolul 93 din Constituție în sensul că legile Parlamentului nepromulgate de Președintele Republicii Moldova pot fi supuse controlului constituționalității contravine prevederilor art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova.

5. Prezentul aviz este definitiv, nu poate fi atacat, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE CURȚII

CONSTITUȚIONALE

A REPUBLICII MOLDOVA Pavel BARBALAT

Chișinău, 17 martie 1997.

Nr. 1.

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÎRE Nr. 11
din 17.03.1997

**privind validarea domnului Ion BULGAC în calitate de deputat
în Parlamentul Republicii Moldova**

Publicat : 27.03.1997 în Monitorul Oficial Nr. 19 Data intrării în vigoare : 17.03.1997

În numele Republicii Moldova

Plenul Curții Constituționale a Republicii Moldova în componența:

Pavel BARBALAT - președinte

Nicolae CHISEEV - judecător

Mihai COTOROBAI - judecător

Nicolae OSMOCHESCU - judecător

Gheorghe SUSARENCO - judecător-raportor

Ion VASILATI - judecător

cu participarea Ludmilei Zadorojnîi, gregfier, examinînd, în baza art.135 alin. (1) lit. e) din Constituția Republicii Moldova și art. 59 alin. (2) din Legea privind alegerea Parlamentului Republicii Moldova nr. 1609-XII din 14 octombrie 1993, adresarea comitetului executiv al PDAM cu privire la validarea în calitate de deputat în Parlamentul Republicii Moldova a domnului Ion BULGAC, candidat supleant,

a c o n s t a t a t :

La 24 februarie 1997 a expirat termenul de valabilitate a mandatului deputatului în Parlamentul Republicii Moldova din partea PDAM Gheorghe LUNGU, în legătură cu desemnarea lui în funcția de ministru al agriculturii și alimentației.

La 11 martie 1997 a avut loc ședința comitetului executiv al PDAM, la care s-a constatat că, în legătură cu desemnarea dlui Gheorghe LUNGU în funcția de ministru al agriculturii și alimentației, partidul dispune de un mandat liber în Parlament. Următorul candidat supleant pe lista Partidului Democrat Agrar din Moldova a fost dna Roza Treigherman (nr.19 din Lista

supleanților din partea PDAM, declarați prin hotărârea Plenului Judecătoriei Supreme a Republicii Moldova, atribuit cu funcții de Curte Constituțională din 24 martie 1994), care însă printr-o cerere din 27 februarie 1997, în virtutea unor circumstanțe de ordin familial și de serviciu, a refuzat mandatul de deputat în Parlament.

În această situație următorul candidat supleant pe lista PDAM este domnul BULGAC Ion (nr. 20 din Listă). Comitetul executiv al PDAM a solicitat Curții Constituționale validarea dlui Ion Bulgac, candidat supleant, în calitate de deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

În conformitate cu prevederile art. 69 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, deputații în Parlament intră în exercițiul mandatului numai sub condiția validării. Potrivit art. 59 alin. (2) din Legea privind alegerea Parlamentului nr.1609-XII din 14 octombrie 1993 Curtea Constituțională poate declara candidatul supleant drept deputat în Parlament, dacă din anumite motive se va elibera un mandat de deputat, aparținând partidului sau blocului electoral pe care îl reprezintă.

Din documentele anexate reiese că Partidul Democrat Agrar din Moldova dispune de un mandat de deputat disponibilizat ca rezultat al desemnării dlui Gheorghe LUNGU în funcția de ministru al agriculturii și alimentației. Următorul candidat supleant pe lista PDAM (nr. 19) era dna Roza TREIGHERMAN, care, însă, a depus cerere de refuz la mandatul de deputat în virtutea unor circumstanțe de ordin familial și de serviciu.

Astfel, următorul pe Listă (nr. 20) este candidatul supleant Ion BULGAC.

Pentru considerentele expuse și dat fiind faptul că în ședința plenară a Curții Constituționale nu au fost stabilite circumstanțe care ar împiedica validarea domnului BULGAC Ion drept deputat în Parlament, conducându-se de prevederile art. 62 din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E:

1. Domnul Ion BULGAC se validează în calitate de deputat în Parlament pe lista Partidului Democrat Agrar din Moldova.
2. Prezenta Hotărâre este definitivă, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în termen de 10 zile.

PREȘEDINTELE CURȚII

CONSTITUȚIONALE

A REPUBLICII MOLDOVA Pavel BARBALAT

Chișinău, 17 martie 1997.

Nr. 11.

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÎRE Nr. 9
din 03.03.1997

**despre constituționalitatea prevederilor punctului 2 din Hotărîrea Guvernului
nr. 677 din 6 octombrie 1995 cu privire la majorarea salariilor angajaților
din sfera bugetară și a pensiilor cetățenilor
(în redacția Hotărîrii Guvernului nr. 55 din 30 ianuarie 1996)**

Publicat : 20.03.1997 în Monitorul Oficial Nr. 018 Promulgat : 03.03.1997

În numele Republicii Moldova

Curtea Constituțională în componența:

Pavel Barbalat - președinte

Nicolae Chiseev - judecător-raportor

Mihai Cotorobai - judecător

Nicolae Osmochescu - judecător

Cheorghe Susarenco - judecător

Ion Vasilati - judecător-raportor

cu participarea Ludmilei Zadorojnîi, grefier, Tamara Roșca, traducător, precum și a părților:

Vitalie Bucătari, șeful secției pensionare a Ministerului Apărării, reprezentantul autorului sesizării Serghei Beznoșenco, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, Ion Preguza, viceministru al muncii, protecției sociale și familiei, reprezentantul Guvernului, în conformitate cu prevederile articolului 135 alineatul (1) litera a) din Constituția Republicii Moldova și articolului 4 alineatul (1) litera a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, a examinat în ședință publică dosarul privind controlul constituționalității prevederilor punctului 2 din Hotărîrea Guvernului nr. 677 din 6 octombrie 1995 cu privire la majorarea salariilor angajaților din sfera bugetară și a pensiilor cetățenilor (în redacția Hotărîrii Guvernului nr. 55 din 30 ianuarie 1996).

Examinînd sesizarea în cauză, materialele anexate la dosar și audiind argumentele părților,

Curtea Constituțională

a c o n s t a t a :

La 6 octombrie 1995 Guvernul a adoptat Hotărîrea nr. 677 cu privire la majorarea salariilor angajaților din sfera bugetară și a pensiilor cetățenilor. Conform punctului 2 din Hotărîrea menționată Guvernul a majorat, începînd cu 1 februarie 1996, cu 20 la sută cuantumul nominal al tuturor tipurilor de pensii, ținînd cont de majorările efectuate anterior, păstrînd totodată, compensațiile deja stabilite.

La 30 ianuarie 1996 prin Hotărîrea nr. 55 Guvernul a modificat punctul 2 din Hotărîrea nr. 677 din 6 octombrie 1995 avînd următoarea redacție: "Se majorează, începînd cu 1 februarie 1996, cu 20 la sută cuantumul tuturor tipurilor de pensii stabilite conform legislației în vigoare (cu excepția majorărilor la pensii, prevăzute în articolele 22, 28,36/1, și 63/1 din Legea nr. 437-XII din 27 decembrie 1990 cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova și în articolele 26, 26/1, și 39/1 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1545-XII din 23 iunie 1993), păstrîndu-se, totodată, majorările și compensațiile stabilite anterior. Pensiile pensionarilor încadrați în cîmpul muncii nu se majorează".

În sesizarea deputatului în Parlament Serghei Beznoșcenco, se susține că punctul 2 din Hotărîrea Guvernului nr. 677 din 6 octombrie 1995 (în redacția Hotărîrii Guvernului nr. 55 din 30 ianuarie 1996), în partea care prevede restricții la majorarea pensiilor pensionarilor încadrați în cîmpul muncii, contravine prevederilor articolului 23 din Legea nr. 437-XII din 27 decembrie 1990 cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova și articolului 53 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1545-XII din 23 iunie 1993, deoarece ultimele prevăd că pensiile se achită integral, indiferent dacă pensionarii au sau nu cîștig sau un alt venit.

Autorul sesizării contestă constituționalitatea dispoziției punctului 2 din Hotărîrea sus-menționată a Guvernului și pe motiv că Legea bugetului de stat pe anul 1996, care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1996, prevede cheltuielile necesare pentru pensii, ținîndu-se cont și de majorarea cu 20 la sută a tuturor tipurilor de pensii începînd cu 1 februarie 1996.

Dat fiind faptul că sesizarea deputatului în Parlament a fost înaintată conform articolelor 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și cu respectarea prevederilor articolului 39 din Codul jurisdicției constituționale, prin decizia Curții Constituționale din 28 octombrie 1996, aceasta a fost acceptată spre examinare în fond.

La examinarea sesizării în cauză Curtea Constituțională se vede obligată să constate dacă prevederile actului normativ nominalizat nu contravin prevederilor Constituției, care prin articolul 16 alineatul (2) stipulează că toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

În procesul examinării acestui caz s-a ținut cont de asemenea și de următoarele prevederi ale Constituției: articolul 1 alineatul (3), care stipulează că Republica Moldova este un stat de drept democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate; articolul 4 alineatul (1), conform căruia dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în conformitate cu Declarația Universală a Drepturilor Omului cu pactele și celelalte tratate la care Republica Moldova este parte; articolul 6 în baza căruia în Republica Moldova puterile legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și

colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției; articolul 47, în baza căruia statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare, iar cetățenii au dreptul la asigurare de stat în caz de bătrânețe; articolul 126 alineatul (2) litera g), în baza căruia statul este obligat să asigure crearea condițiilor pentru creșterea calității vieții.

Autorul sesizării susține că punctul 2 din Hotărîrea Guvernului, în partea în care se impun restricții la majorarea pensiilor pensionarilor încadrați în câmpul muncii, contravine nu numai principiilor constituționale, dar și Legii nr. 437-XII din 27 decembrie 1990 "Cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova" (articolul 23), precum și Legii asigurării cu pensii a militarilor și a pensionarilor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1545-XII din 23 iunie 1993 (articolul 53).

După cum s-a menționat, Constituția țării recunoaște că statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent. Prin conținutul său, dreptul la un nivel de trai decent include dreptul cetățeanului la condiții de viață, care să-i asigure, lui și familiei lui un trai civilizat. În cazul luat în discuție, la fel ca și în cazul altor drepturi, este vorba de un drept complex. El cuprinde în deosebi dreptul la condiții rezonabile de existență și la ameliorarea lor continuă. Desigur traiul decent se realizează prioritar prin munca cetățeanului și a familiei sale, statul la rîndul său, trebuie să contribuie decisiv la ameliorarea condițiilor de viață pentru a asigura un standard civilizat de trai cetățenilor săi. De aceea, Constituția obligă statul să ia măsuri pentru dezvoltarea economică a societății și protecția socială corespunzătoare.

Protecția individului în societate, asigurarea drepturilor omului este garantată de Constituția țării prin proclamarea supremației legii în domeniul ce ține de reglementarea regimului general privind raporturile de muncă, syndicatele și protecția socială, inclusiv dreptul la pensie (articolul 72 litera j din Constituție), care stabilește că raporturile respective sînt reglementate de legi organice. Constituția nu prevede delegarea împuternicirilor legislative organelor executive. Executivul, potrivit articolului 96, fiind abilitat să asigure realizarea politicii interne și externe a statului, exercită conducerea generală a administrației publice. Întru exercitarea acestor atribuții Guvernul, potrivit articolului 102 alineatul (2) din Constituție și articolelor 2 și 30 din Legea cu privire la Guvern, adoptă hotărîri privind organizarea executării legilor, cu condiția compatibilității lor cu cadrul legal existent.

Analiza comparativă a textului hotărîrilor sesizate și a prevederilor Constituției, textelor legilor, care reglementează asigurarea socială a cetățenilor și care prevăd indexarea veniturilor bănești ale acestora denotă o discrepanță între aceste acte normative.

Curtea Constituțională consideră că dreptul la pensie și salarii, garantat de stat, nu poate fi restrîns de către Guvern.

Astfel, Guvernul, prin derogare de la articolul 53 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, care primesc pensiile integral, indiferent dacă pensionarul are cîștig sau un alt venit, a stabilit prin hotărîrea sesizată restricții la plata pensiilor, condiționînd mărimea acestora prin încadrarea sau neîncadrarea pensionarului în câmpul muncii.

Restricția, stabilită prin hotărîrea sus-menționată a Guvernului, nu are un suport juridic, care să derive din prevederile Legii cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova, Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și a trupelor din organele afacerilor interne, Legii cu privire la indexarea veniturilor bănești ale cetățenilor,

precum și ale Legii salarizării, și astfel îngrădește dreptul legal al cetățenilor angajați în câmpul muncii de a beneficia de pensii în măsura în care beneficiază cetățenii neangajați în câmpul muncii. Această restricție contravine articolului 54 din Constituție, prin care se stabilește că exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru apărarea siguranței naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, drepturilor și libertăților cetățenilor; desfășurarea anchetei preliminare; prevenirea consecințelor unei calamități naturale sau avarii. Cu atât mai mult cu cât unul din angajamentele de bază, asumate de Republica Moldova la momentul aderării ei la Consiliul Europei prevede că articolul 54 din Constituție nu va fi aplicat într-un mod care să limiteze drepturile fundamentale ale persoanelor, nu va fi în contradicție cu normele internaționale.

Evident, statul, urmărind asigurarea unui nivel de trai decent pentru diferitele categorii ale populației, reiese din condițiile economice existente și stabilește mecanisme, care să asigure măsuri de protecție socială reală. Or, mecanismele economice aplicate, conform prevederilor Constituției se stabilesc doar prin Lege.

Motivarea precum că prin Hotărârea Parlamentului nr. 153-XIII din 23 iunie 1994, prin care a fost adoptat Programul de activitate a Guvernului pe anii 1994-1997, și Hotărârea Parlamentului nr. 513-XIII din 15 iulie 1994 "Cu privire la măsurile primordiale pentru realizarea Programului de stat de activitate a Guvernului pentru anii 1994-1997", Guvernul a fost obligat să întreprindă măsuri de asigurare a protecției sociale nu poate fi reținută, deoarece prin aceste hotărâri Guvernului nu i s-au delegat împuternicirile legislative în domeniul protecției sociale, ci doar a fost confirmat un program de acțiuni concrete, întru executarea actelor legislative în vigoare. Pornind de la considerentele expuse, în temeiul dispozițiilor articolul 135 alineatul (1) litera a) și ale articolului 140 din Constituția Republicii Moldova, precum și al prevederilor articolului 61 alineatul (2) din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E:

1. Dispozițiile punctului 2 din Hotărârea Guvernului nr. 677 din 6 octombrie 1995 cu privire la majorarea salariilor angajaților din sfera bugetară și a pensiilor cetățenilor (în redacția Hotărârii Guvernului nr. 55 din 30 ianuarie 1996) în partea care prevede restricții la majorarea pensiilor pensionarilor încadrați în câmpul muncii sînt neconstituționale.
2. Prezenta Hotărâre intră în vigoare la data adoptării, este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac și va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în termen de 10 zile.

PREȘEDINTELE CURȚII

CONSTITUȚIONALE

A REPUBLICII MOLDOVA Pavel BARBALAT

Chișinău, 3 martie 1997.

Nr. 9.

